

ЗНАНИЕ ЗА БЪДЕЩЕТО

ЮГОЗАПАДЕН
УНИВЕРСИТЕТ
„НЕОФИТ РИЛСКИ“

КАНДИДАТСТУДЕНТСКИ СПРАВОЧНИК

2023-
2024

СТУДЕНТСКИ СТОЛОВЕ И ОБЩЕЖИТИЯ КЪМ
ЮЗУ „НЕОФИТ РИЛСКИ“ – БЛАГОЕВГРАД

*Предлагат легловата си база за нощувка по време
на кандидатстудентската кампания. Цената на една нощувка
за легло в Студентско общежитие № 1 е 10.00 лв.,
а в Студентско общежитие № 2 – 12.00 лв.*

Резервации на телефони:

*Студентско общежитие № 1: портал – 073/88 56 09;
управител – 073/88 56 15;*

*Студентско общежитие № 2:
портал – 073/88 56 08 и 073/88 56 06.*

• • •

УНИВЕРСИТЕТСКИ ЦЕНТЪР „БАЧИНОВО“
КЪМ ЮЗУ „НЕОФИТ РИЛСКИ“ – БЛАГОЕВГРАД

*Предлага легловата си база за нощувка по време на
кандидатстудентската кампания. Цената на една нощувка
за двойна стая е 40.00 лв., в единична 46.00 лв.,
а в апартамент – 80.00 лв.*

Резервации на телефони:

Рецепция: 073/83 18 24, e-mail: bazabachinovo@swu.bg

СПРАВОЧНИК
ЗА КАНДИДАТ-СТУДЕНТИ
2023

Издателски комплекс „Неофит Рилски“

Благоевград 2023

За справка и информация:

*2700 Благоевград
ул. „Иван Михайлов“ № 66*

*073/ 588 546, 088 6700 885
По факултети (вж. стр. 10)*

*Информация на уеб страницата на Югозападния университет
„Неофит Рилски“ – Благоевград: <http://www.swu.bg>*

Може да ни намерите и във:

*Югозападен университет "Неофит Рилски" /
SWU "Neofit Rilski"*

swu_neofit_rilski

South-West University Neofit Rilski

<http://swubg.tumblr.com>

ВАЖНО!

Тъй като до момента на отпечатването на справочника Министерският съвет не е утвърдил плана за прием на студенти през учебната 2023 /2024 г., възможно е в Приложение 4 да настъпят промени.

История и перспективи

Югозападният университет „Неофит Рилски“ започва съществуването си като филиал на Софийския университет „Св. Климент Охридски“ през 1976 г. През 1983 г. с указ № 2296 от 4 юли 1983 г. се обособява в самостоятелен Висш педагогически институт. С решение на Народното събрание на Република България през 1995 г. е преобразуван в университет и получава името на големия просветител Неофит Рилски, създател на българското светско училище.

Благодарение на дългогодишните си традиции, висококвалифицираните преподаватели, модерната техническа и информационна база Югозападният университет се превърна в европейски тип образователен и научноизследователски център.

Югозападният университет днес е съвременно висше училище, което създава условия да насърчи и подкрепя младите хора да придобият знания и компетенции, които са им необходими за учене през целия живот.

Мисията на университета е да осъществява успешно приоритетите за висше образование, които водят до успешна реализация и социализация на дипломираните студенти; да спомага за развитие на образователния, научен, културен и икономически просперитет на Република България като част от Европейския съюз, в интерес и полза на нейните граждани и обществото като цяло; да утвърждава съзнание за национална и културна идентичност.

В модерни учебни зали и изследователски лаборатории се обучават повече от 10 000 студенти в редовна, задочна и дистанционна форма на обучение. От тях повече от 500 са чуждестранни студенти от над 20 страни по света. Обучението се провежда от висококвалифицирани преподаватели.

Съвместно с други европейски университети ЮЗУ „Неофит Рилски“ активно участва в програми на Европейския съюз и в проекти на международни фондове за научни изследвания.

Статут и акредитация

Югозападният университет е автономно държавно висше училище, акредитирано от Националната агенция за оценяване и акредитация при Министерския съвет на Република България (НАОА) на 20.09.2018 г. с оценка 9,30, за срок от 6 години.

В университета се обучават студенти и докторанти в 82 бакалавърски и магистърски програми след средно образование, 120 магистърски програми след завършено висше образование и 83 докторски програми в областта на изкуствата, хуманитарните, техническите, управленските и икономическите науки, програмно акредитирани от НАОА.

Обучението по различните специалности съответства на европейските изисквания, с високо качество на обучението и дава възможност за мобилност на студентите, академично признаване на студентите в чужбина и в България.

Структура

Югозападният университет е водеща образователно-научна и културна институция в Югозападна България. Структурата на университета включва девет факултета: Факултет по педагогика, Природо-математически факултет, Филологически факултет, Философски факултет, Стопански факултет, Правно-исторически факултет, Факултет по изкуствата, Факултет „Обществено здраве, здравни грижи и спорт“ и Технически факултет. Студентският кампус е разположен в осем учебни корпуса, към които са обособени отделни катедри, научни центрове и лаборатории, административни и обслужващи звена.

Обучение

Университетът провежда обучение по:

- бакалавърски програми, със срок на обучение 8 семестъра за редовна и задочна форма на обучение;
- образователно-квалификационна степен „Магистър“ – след придобито средно образование, със срок на обучение 10 семестъра;
- магистърски програми, със срок на обучение 2 и 3 семестъра – за завършилите бакалаври по същата специалност и 4 и 5 семестъра –

за завършилите бакалаври по други специалности, и за завършили ОКС „Професионален бакалавър“ в същото професионално направление;

– образователна и научна степен „Доктор“ – най-малко 3 години за редовно и 4 години за задочно обучение.

За да осигури възможност за избор на дисциплини, учебни форми и форми на самостоятелна работа, както и за мобилност на основата на взаимно признаване отделни периоди на обучение като част от учебния план на специалността и образователно-квалификационната степен, от 2004 година университетът провежда обучение, в съответствие с Европейска система за натрупване и трансфер на кредити. За една учебна година се предвижда придобиване на 60 кредита, а за един семестър – 30 кредита.

Университетът участва в програмата на Европейската комисия „Учене през целия живот“, в секторна програма „Еразъм+“ и др., които предоставят възможност за реализиране на определен период на обучение в европейски висши училища.

На студентите от редовна и задочна форма на обучение се дава възможност да се обучават едновременно по две специалности.

Студентите от непедагогическите специалности по избор могат да придобиват допълнителна педагогическа или друга професионална квалификация.

На студентите по някои специалности се предлага възможност за завършване на висшето образование в съкратен срок.

Академична година

Обучението се провежда в два учебни семестъра:

- зимен семестър – от месец септември до края на месец януари;
- летен семестър – от месец февруари до края на месец май.

Учебният процес за придобиване на образователно-квалификационна степен „Магистър“, след придобита вече образователно-квалификационна степен „Бакалавър“, може да започва от зимен или от летен семестър.

За всички студенти от редовна и задочна форма на обучение се провежда по една редовна, две поправителни и ликвидационна сесии.

Между учебните години и учебните семестри, както и за официалните празници, се определят ваканции.

Организацията на учебния процес се определя с ежегоден график.

Информационна и материална осигуреност

Университетът разполага с богата модерна библиотека, с изградена компютърна и интернет мрежа, 29 научноизследователски центрове и лаборатории, учебни зали и учебни лаборатории, 2 студентски общежития с 900 места, 1 студентски стол, Университетски комплекс „Бачиново“, 3 конферентни зали, 1 закрит спортен комплекс, спортни съоръжения за волейбол, хандбал, баскетбол, фитнес, тенис на маса, тенис на корт, футболно игрище и др.

Има изградена локална компютърна мрежа и високоскоростен достъп до Интернет, включително и безжичен. Всеки студент има електронна поща, свободно дисково пространство и достъп до над 40 компютърни зали.

Кариерно развитие

За професионалното ориентиране на студентите е създаден Център за кариерно развитие, който насочва студентите при техния професионален избор и реализация, както и подпомага бизнеса при подбора на висококвалифицирани кадри. Центърът за кариерно развитие предлага следните услуги:

- регистриране на студенти, желаещи да ползват услугите на Центъра;
- съдействие при подготовка на документи за кандидатстване и при явяване на интервю;
- информация за свободните стажантски и работни позиции, както и за работодателите, които ги разкриват;
- ориентиране в тенденциите на пазара на труда, възможностите за кариерно развитие и за продължаване на образованието;
- семинари за придобиване на практически умения;
- участие във фирмени представяния;
- съдействие на студентите, университета и работодателите при организиране и провеждане на успешни стажантски програми;
- консултиране за успешно представяне пред работодател.

Университетът сключва договори с фирми за провеждане на стажове и практики на студентите.

Университетът предоставя условия за повишаване на професионалната квалификация като организира допълнителни курсове и специализации.

Студентски столове и общежития

Югозападният университет разполага с две студентски общежития, в които могат да бъдат настанени 900 студенти. Университетът разполага и с един студентски стол.

Университетски център „Бачиново“

Университетският център „Бачиново“ разполага с 68 двойни стаи, 4 единични стаи, 4 апартамента, ресторант със 140 места, бар, голяма конферентна зала със 150 места, 8 оборудвани зали за конференции, симпозиуми, дискусии, семинари и други с общ капацитет 270 места, интернет, локално парно, климатици, зала за спорт.

Университетският център „Бачиново“ се намира на 3 км от центъра на Благоевград, в близост до парк Бачиново и на 30 км от местността Бодрост. Той предлага възможност за краткотраен или дълготраен отдых и различни видове организационни мероприятия в съчетание с добро ценово предложение.

Свободно време и развлечения

На територията на централния университетски кампус има кафе-бар с тераса, параклис, английски двор за почивка и отдых.

Студентите участват в организираните от университета студентски спортни първенства, турнири и ревюта. Университетският студентски експериментален театър (УСЕТ) ежегодно представя театрални постановки, в които участват студенти от Факултета по изкуствата. Традиция е в университета да се провежда национален студентски фестивал на изкуствата.

Благоевград е разположен на двата бряга на река Бистрица, в подножието на Рила планина. Покрай реката има пешеходна пътека до парк „Бачиново“, който е любимо място за разходка и отдых. Централната част на града е новоизградена, с уютни хотели, читалище, банки, административни сгради, закрит пазар, зоопарк, градска градина и зелени улици, с множество заведения.

Културният живот на Благоевград предлага големи възможности за ползотворно уплътняване на свободното време, за посещение на концерти, спектакли, дискотеки, различни клубове по интереси и музей. Могат да се видят спектаклите на Драматичния театър „Никола Вапцаров“, Камерната опера, Ансамбъл „Пирин“, да надникнат във Възрожденския комплекс „Вароша“, да се срещнат с богатите фондове на Регионалната

библиотека и на Историческия музей, да се гледат последните шедеври на световното киноизкуство в кино Синемакс.

Двата университета, училищата и културните институции превръщат Благоевград в духовен център на младостта и надеждата за по-добро.

Транспорт

Югозападният университет „Неофит Рилски“ – Благоевград се намира на 90 км на юг от гр. София, в непосредствена близост до Република Северна Македония и Гърция, като за връзка с тях има автобусен и железопътен транспорт.

**Ректори на Югозападния университет
„Неофит Рилски“**

- проф. д.п.н. Александър Маджаров – (от 1975 до 1979)
- доц. д-р Павел Драганов – (от 1980 до 1983)
- проф. д.п.н. Петър Николов – (от 1983 до 1989)
- проф. д.ф.н. Илия Конев – (от 1989 до 1990)
- проф. д.м.н. Кирил Чимев – (от 1991 до 1999)
- проф. д-р Илия Гюдженев – (от 1999 до 2007)
- проф. д.н. Иван Мирчев – (от 2007 до 2015)
- проф. д-р Борислав Юруков – (от 2015 до настоящем)

Административно обслужване по факултети в Югозападния университет

Факултет по педагогика

ул. „Иван Михайлов“ № 66, УК-1, тел. 073/588 524, e-mail: fped@swu.bg,
сайт на факултета: <https://fp.swu.bg>

Учебен
отдел

Розалина Янинска
кабинет 1424
тел. 0885 823 223, e-mail: rosalina@swu.bg
Катерина Полимерова
кабинет 1424
тел. 0885 823 223, e-mail: katerina@swu.bg
Таня Господинова
кабинет 1513
тел. 073/588 547, e-mail: kitanova@swu.bg

Факултет „Обществено здраве, здравни грижи и спорт“

ул. „Иван Михайлов“ № 66, УК-1 тел. 073/588 530, e-mail: fozs@swu.bg,
сайт на факултета: <https://ozs.swu.bg>

Учебен
отдел

Аделина Христова
кабинет 1446
тел. 073/ 588 550, e-mail: adelina@swu.bg
Галина Янакиева
кабинет 1446
тел. 073/588 550, e-mail: g_yanakieva@law.swu.bg

Философски факултет

ул. „Иван Михайлов“ № 66, УК-1, Тел. 073/ 588 520, e-mail: filosofski@swu.bg
сайт на факултета: <https://fsf.swu.bg>

Учебен
отдел

Виктория Начева, кабинет 1303
Силвия Тодорова, кабинет 1497
тел. 073/ 588 512, e-mail: na4eva@swu.bg, stodorova@swu.bg

Правно-исторически факултет

пл. „Георги Измирлиев“ № 1, УК-6, Тел. 073/88 66 17, e-mail: admin@law.swu.bg,
сайт на факултета: <http://www.law.swu.bg>

Учебен
отдел

Антоанела Ванева
тел. 073/886 614, e-mail: vaneva@law.swu.bg

Таня Тодорова
тел. 073/886 621, e-mail: todorova@law.swu.bg

Кристин Хаджиева
тел. 073/886 621, e-mail: kr.hadzhieva@law.swu.bg

Зорка Шатева
тел. 073/588 508, e-mail: zorka_shateva@law.swu.bg

Природо-математически факултет

ул. „Иван Михайлов“ № 66, УК-1, тел. 073/ 588 531, e-mail: pmf@swu.bg

Учебен
отдел

Искра Вагалинска
кабинет 1465
тел. 073/588 539, e-mail: iskra@swu.bg

Мила Петрова
кабинет 1465
тел. 073/588 539, e-mail: petrova@swu.bg

Факултет по изкуствата

ул. „Иван Михайлов“ № 66, УК-1 тел. 073/588 533, e-mail: art@swu.bg,
сайт на факултета: <https://arts.swu.bg>

Учебен
отдел

Лили Оркова
кабинет 1569
тел. 073/588 553, e-mail: liliorkova@swu.bg

Марияна Стаменова
кабинет 1569
тел. 073/588 553, e-mail: mariqnastamenova@swu.bg

Филологически факултет

ул. „Иван Михайлов“ № 66, УК-1, тел. 073/588 523, e-mail: filologia@swu.bg,
сайт на факултета: <https://ff.swu.bg>

Учебен отдел	Вася Бачева кабинет 1557 тел. 073/588 509, e-mail: ba4eva@swu.bg
-----------------	---

Стопански факултет

ул. „Иван Михайлов“ № 60, тел. 0893459214, e-mail: economics@swu.bg,
сайт на факултета: <http://fe.swu.bg>

Учебен отдел	Мария Хаджиева кабинет 8307 тел. 0882 566 893, e-mail: hadjieva@swu.bg Лили Крекманова кабинет 8305 тел. 0882 566 890, e-mail: krekmanova@swu.bg Соня Златева кабинет 8308 тел. 0882 566 935, e-mail: zlateva@swu.bg
-----------------	--

Технически факултет

ул. „Иван Михайлов“ № 66, тел. 073/88 51 62, e-mail: technical@swu.bg,
сайт на факултета: <https://tf.swu.bg>

Учебен отдел	Елена Гебова кабинет 1606 тел. 073/885 163, e-mail: gebova@swu.bg Мила Петрова кабинет 1465 тел. 073/588 539, e-mail: petrova@swu.bg
-----------------	--

ПЪРВА ГЛАВА

ПРАВИЛНИК ЗА ПРИЕМ НА СТУДЕНТИ В ЮЗУ „НЕОФИТ РИЛСКИ“ – БЛАГОЕВГРАД ПРЕЗ УЧЕБНАТА 2023/2024 ГОДИНА

РАЗДЕЛ I. ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Чл. 1. (1) Този правилник урежда условията за кандидатстване, провеждане и оценка на конкурсни изпити, балообразуване, класиране на кандидат-студентите и записване на новоприетите студенти в ЮЗУ „Неофит Рилски“, наричан по-нататък Университет.

(2) За обучение в Университета могат да кандидатстват лица, които са:

1. Български граждани, в т.ч. с двойно гражданство, едното от които е българско, притежаващи диплома за средно образование, осигуряваща им достъп във висше училище.

2. Чуждестранни граждани, отговарящи на условията в чл. 15 от настоящия правилник.

Чл. 2. Приемът на студенти в Университета се извършва в съответствие със Закона за висшето образование (ЗВО) на Република България и Наредбата за държавните изисквания за прием на студенти във висшите училища на Република България, както следва:

1. Чрез конкурсни изпити, организирани и оценени от изпитни комисии на Университета.

2. С резултати от държавни зрелостни изпити, валидни за съответната специалност и професионални направления, положени след 2008 г. вкл.

3. С оценки от конкурсни изпити, положени през 2023 г. в други акредитирани висши училища на Република България (удостоверени със служебна бележка).

4. С резултати от олимпиади, национални и регионални състезания, международни и републикански, образователно-научни, художествено-творчески и спортни прояви, подробно описани в чл. 17.

Чл. 3. (1) Министерският съвет (МС) на Република България утвърждава ежегодно броя на приеманите за обучение студенти по професионални направления и образователно-квалификационни степени (чл. 9, ал. 3, т. 6, б. "а" и „б“ от ЗВО).

(2) Въз основа на решението на МС, Академичният съвет на Университета разпределя броя за прием на студенти по специалности и форми на обучение.

(3) С решение на Академичния съвет се определят и местата за обучение в платена форма, в съответствие с чл. 21, ал. 2 от ЗВО.

(4) Студентите заплащат годишна такса за обучение, определена с Решение на Министерския съвет на Република България, която се внася на две равни вноски в началото на всеки семестър.

(5) От заплащане на такси за обучение еднократно се освобождават лица, които са: кръгли сираци (до 26-годишна възраст); с трайни увреждания и намалена работоспособност 70 и над 70 на сто; военноинвалиди и военнопострадали и лица, които към момента на навършване на пълнолетие са с предприета мярка за закрила по реда на Закона за закрила на детето – настаняване в приемно семейство, социална услуга от резидентен тип или специализирана институция.

(6) При записване на следваща бакалавърска или магистърска програма тези лица не се освобождават от заплащане на такси и могат да се обучават само срещу заплащане.

(7) От заплащане на такси за обучение се освобождават и студенти, обучаващи се в професионални направления и защитени специалности с най-висок очакван бъдещ недостиг на пазара на труда, по списък, приет от Министерския съвет по предложение на министъра на образованието и науката.

(8) Със средства от държавния бюджет се осигурява напълно или частично заплащането на разходите за обучение на студенти, които се обучават за придобиване на образователно-квалификационна степен на висше образование по чл. 9, ал. 3, т. 6, букви "а" и "б" и по чл. 21, ал. 2, които имат сключен договор с работодател за осигуряване на стаж на студента по съответната специалност за периода на обучението и на работно място след успешното му завършване.

(9) Броят на местата по ал. 2 се обявяват на сайта на университета и на информационните табла пред Кандидатстудентския център (зала 1102А).

Чл. 4. (отм. – м. 01.2021 г.)

РАЗДЕЛ II. ОРГАНИЗАЦИЯ

Чл. 5. (1) Университетът организира електронни и практически кандидатстудентски конкурсни изпити, съгласно Приложение 1.

(2) Заявка за явяване на конкурсни изпити се подава на място в университета или *онлайн*, в сроковете, посочени в Приложение 2.

(3) За участие в кандидатстудентски изпити и състезания се подава заявление по образец.

(4) Подаването на заявление на място за кандидатстудентските изпити се извършва в делнични дни от 08:00 до 17:00 часа.

(5) Подаването на заявления онлайн приключва най-късно два дни преди датата за явяване на изпит.

(6) Подаването на заявления за електронен кандидатстудентски изпит на място се извършва в деня на определените дати, най-късно 1 час преди началото на изпита.

(7) Кандидат-студентите получават компютърна разпечатка на място, или принтират такава при онлайн кандидатстване, с която се явяват на конкурсния/те изпит/и.

(8) Указанията за кандидатстване *онлайн* са неразделна част от този правилник и се обявяват на сайта за кандидатстудентската кампания – <http://ksk.swu.bg>.

Чл. 6 (1) През учебната 2022/2023 г. основните звена на университета могат да организират конкурси/състезания за кандидат-студенти, завършващи средното си образование в същата година.

(2) Основните звена извършват организацията по провеждане на конкурсите/състезанията в Благоевград и други населени места в страната по график. Основните звена се задължават да информират канди-

дат-студентите за постигнатия от тях резултат, който важи за кандидатстване за учебната 2023/2024 г. На кандидат-студентите се издава удостоверение по образец.

(3) Информация за проведените конкурси/състезания, критериите за оценяване се представят в Дирекция „Образователни дейности“, а протоколи с резултатите от конкурсите/състезанията се представят на председателя на Комисията по прием на документи в срок до една седмица след провеждане на конкурса/състезанието.

Чл. 7 (1) За участие в класирането кандидат-студентите задължително подават посочените в раздел IV „Документи за кандидатстване в срок от 12 юни до 5 юли 2023 г. Онлайн документи се подават в срок от 12 юни до 2 юли 2023 г.

(2) Подаването на документи за участие в класирането с резултати от държавни зрелостни изпити, от състезания или конкурси, организирани от основните звена, или положени конкурсни изпити от други висши училища (в съответствие с чл. 9, ал. 1, ал. 2) се извършва в същия срок.

(3) (отм. – м. 12.2022 г.)

(4) (отм. – м. 01.2021 г.)

(5) След срока, посочен в ал. 1, не се приемат документи и не се правят промени във вече подадените.

Чл. 8 (1) Документите се подават в Учебен корпус № 1 (Кандидатстудентски център – зала 1102А) на Университета.

(2) Отм. – м. 01.2021 г.

(3) Не се приемат кандидатстудентски заявления, попълнени нечетливо, или комплекти, към които не са приложени всички необходими документи.

Чл. 9. (1) Оценка, получена на държавни зрелостни изпити след 2008 година включително, се признават за конкурсни оценки, валидни за съответните специалности и със съответната тежест, посочена в Приложение 4.

(2) Оценка, получена от конкурсни изпити през 2023 г., организирани от Университета или положени в други акредитирани университети са равностойни.

(3) С оценките от кандидатстудентските изпити или държавните зрелостни изпити може да се кандидатства по всички специалности, за които са валидни.

(4) В балообразуването участва най-високият резултат от оценките по чл. 17.

РАЗДЕЛ III. УСЛОВИЯ ЗА КАНДИДАТСТВАНЕ

Чл. 10. (1) За обучение по професионални направления/специалности могат да кандидатстват лица, които:

1. Имат завършено средно образование, осигуряващо им достъп до обучение във висшите училища.

2. Не изтърпява наказание лишаване от свобода с влязла в сила присъда към началото на учебната година.

3. Няма т заболявания, противопоказни за обучение в желаната от тях специалност /Приложение 3/

(2) Лицата, завършили висше образование и придобили образователно-квалификационна степен „Бакалавър“ или „Магистър“, не могат да кандидатстват за второ висше образование, субсидирано от държавата, в същата или по-ниска от притежаваната от тях образователно-квалификационна степен.

(3) За обучение, субсидирано от държавата, не се допускат и лица, които в момента се обучават в университета или в друго висше училище по същия ред.

(4) (изм. – 2022 г.) Лице, обучавало се в ЮЗУ „Неофит Рилски“, но загубило студентските си права преди повече от четири години, може да кандидатства за възстановяване на студентски права по действащия в момента учебен план, като положи успешно кандидатстудентски изпит/и или има положен Държавен зрелостен изпит в съответствие с изискванията за прием по специалността. Документи за явяване на кандидатстудентски изпит се подава в сроковете посочени в Приложение 2.

(5) (изм. – м.12.2022 г.) Лицата по горната алинея не заемат ново място. Записват се в курс/семестър по действащият в момента уче-

бен план след преминаване на процедура по признаване период на обучение и положени изпити в съответствие с Процедурата за признаване на периоди за обучение и определяне на курс от експертна комисия.

РАЗДЕЛ IV. ДОКУМЕНТИ ЗА КАНДИДАСТВАНЕ

Чл. 11. (1) За участие в класирането кандидат-студентите подават следните документи:

1. Комплект документи за кандидатстване (по образец).
2. Оригинал и копие на дипломата за завършено средно образование. Оригиналът на дипломата се връща на кандидата след сравняване с копието от длъжностното лице, което приема кандидатстудентските документи.

3. Декларация /по образец на плик-заявление/, че кандидатът към момента не се обучава по специалност, субсидирана от държавата, в ЮЗУ „Неофит Рилски“ или друго висше училище.

4. Декларация /по образец на плик-заявление/ от лица, загубили студентски права, кандидатстващи на общо основание по същата специалност, по която са се обучавали.

Декларациите не се попълват от:

- кандидатстващите само за платена форма на обучение
- завършващите средно образование през 2023 г.

5. За кандидат-студенти, които са подали невярна или са укрили информация, се прилагат разпоредбите на чл. 42 от настоящия правилник.

6. (отм. – м. 01. 2021 г.)

7. За завършилите средно образование в чужбина – удостоверение за признато завършено средно образование, издадено от МОН или от регионалните управления по образование по местоживееене, съдържащо преизчислени по шестобалната система оценки.

8. Удостоверения и/или сертификати по реда на чл. 17 от настоящия правилник.

9. Удостоверение за завършен първи гимназиален етап на средно образование.

10. Удостоверение за признаване на средно образование за завършили средно образование в училища на чужда държава, издадено от Регионално управление на образованието.

(2) За специалностите „Педагогика на музикалното изкуство“ и „Изпълнителско изкуство (народни инструменти или народно пеене)“ кандидатите задължително вписват върху плик-заявлението музикалния инструмент, с който кандидатстват, а за специалност „Спорт“ вида на спорта.

Чл. 12. (1) С едно кандидатстудентско заявление се кандидатства едновременно за всички специалности и форми на обучение.

(2) В състезателния картон кандидат-студентът самостоятелно подрежда специалностите със съответните шифри по низходящ ред на предпочитанията (желанията) си, като определяща е ролята на шифъра.

(3) Техническите комисии не носят отговорност, ако кандидатите са посочили неправилни шифри на съответните специалности в състезателните си картони.

Чл. 13. (1) За участие в кандидатстудентския конкурс се внася такса, размерът на която е определен с решение на Министерския съвет.

(2) От такса за кандидатстване, след представяне на съответния документ, се освобождават лица:

- с трайни увреждания и намалена работоспособност 70 и над 70 на сто;

- военноинвалиди, военнопострадали;

- лица, които към момента на навършване на пълнолетие са с предприета мярка за закрила по реда на Закона за закрила на детето - настаняване в приемно семейство, социална услуга от резидентен тип или специализирана институция;

- кръгли сираци до навършване на 26 години;

- майки с три и повече деца.

(3) Внесените такси за кандидатстване и явяване на кандидатстудентски изпит не се възстановяват.

Чл. 14. (1) Комисията по прием на кандидатстудентските документи работи от 12 юни до 5 юли 2023 г. с работно време, както следва:

- в делнични дни – от 08:00 до 17:00 часа;
- в събота и неделя – от 09:00 до 15:00 часа.

РАЗДЕЛ V. ПРИЕМ НА ЧУЖДЕСТРАННИ ГРАЖДАНИ

Чл. 15. (1) Чуждестранни граждани могат да кандидатстват в Университета при следните условия:

1. В изпълнение на междуправителствени програми за образователен, научен и културен обмен (класираните кандидати се обявяват от Министерството на образованието и науката).

2. Съгласно нормативни актове на Министерския съвет (ПМС № 103/ 1993 г. и ПМС № 228/1997 г.) – класираните кандидати се обявяват от Министерството на образованието и науката.

3. По реда, установен за български граждани, за обучение в Университета могат да кандидатстват чуждестранни граждани:

а) С двойно гражданство, едното от които е българско.

б) Постоянно пребиваващи на територията на Република България (пребиваването се удостоверява с документ за самоличност, издаден от съответното РПУ на МВР на Република България).

в) Граждани на държави членки на Европейския съюз и на Европейското икономическо пространство.

г) Граждани, на които е предоставен статут на бежанци, удостоверяван с документ, издаден от Държавната агенция за бежанците при Министерския съвет.

4. (отм. – м. 01.2021 г.)

5. Всички чуждестранни граждани, извън изброените по-горе категории, се обучават на собствени разноски, съгласно чл. 95, ал. 8 от ЗВО, като заплащат годишни такси за обучение в размер за чужди граждани, определен и утвърден с ПМС. Същите подават документи в срок до 1 септември 2023 г.

(1а) Нова – ДВ, бр. 56 от 2022 г.) Приемането на студенти, българи, живеещи извън Република България, се извършва по реда на чл. 10, ал. 2 от Закона за българите, живеещи извън Република България.

(1б) (9) (Нова – ДВ, бр. 56 от 2022 г.) Приемането на студенти, лица от български произход, граждани на Република Албания, Република Казахстан, Република Косово, Република Молдова, Република Северна Македония, Република Сърбия и Украйна, се извършва по реда,

определен с акта на Министерския съвет по чл. 10, ал. 2 от Закона за българите, живеещи извън Република България, независимо дали са придобили българско гражданство, или имат разрешение за постоянно пребиваване на територията на Република България.

(2) Кандидат-студенти от Европейския съюз и Европейското икономическо пространство могат да кандидатстват за бакалавърски и магистърски програми след средно образование по всички специалности и форми на обучение, в случай, че отговарят на следните условия:

1. Да имат завършено средно образование, даващо им право да продължат обучението си във висшите училища на страната, в която е придобито средното образование.

2. Да имат балообразуващи оценки в дипломата за средно образование за съответните специалности. Когато в дипломата за средно образование по съответния предмет не е вписана оценка, която участва в образуването на състезателния бал, лицето представя документ за положен изпит по този учебен предмет в българско училище, определено от МОН.

(3) Кандидат-студенти, граждани на държави извън ЕС и ЕИП, могат да кандидатстват за всички бакалавърски и магистърски програми след средно образование по специалности и форми на обучение, в случай че отговарят на следните условия:

1. Да имат завършено средно образование, даващо им право да продължат обучението си във висшите училища на страната, в която е придобито средното образование.

2. Минималният среден успех от учебните предмети от документа за завършено средно образование (които са балообразуващи за специалността, за която кандидатства лицето) не може да бъде по-нисък от 62 на сто от максималната стойност по системата за оценяване в страната, в която е придобито средното образование.

3. Чуждестранни студенти, докторанти и специализанти заплащат такси, които в държавното висше училище не могат да бъдат по-малки от диференцираните в съответствие с чл. 95, ал. 8 от ЗВО.

(4) В случаите, когато кандидатите за обучение по чл. 95, ал. 8 от ЗВО (граждани на държави членки на Европейския съюз и на Европейското икономическо пространство) не са приети при условията и по реда,

установен за български граждани, в рамките на ежегодно утвърждавания от Министерския съвет брой студенти могат да кандидатстват и да се обучават като заплащат таксите за обучение на чуждестранните студенти, специализанти и докторанти по чл. 95, ал. 8 от ЗВО.

Чл. 16. (1) Кандидатите по чл. 15 подават следните документи:

1. Заявление до ректора;

2. Копие на диплома за завършено средно образование, която удостоверява правото на кандидата да продължи обучението си в държавата, в която е придобил предходното образование, и приложение с оценките за целия период на обучение;

- Копието на дипломата и приложението с оценките трябва да бъдат с оригинален апостил от страна по Хагската конвенция или да са с печат от Министерството на външните работи на страна, с която България има договор за правна помощ.

- Апостилът или печатът трябва да са поставени от страната, от която са издадени дипломата и приложението.

- Копието и приложението с оригинален апостил или с печат на съответното министерство на външните работи трябва да бъде преведено на български език, а преводът трябва да бъде заверен от българското посолство (консулство) в страната, от която са издадени дипломата и приложението, ако преводът е извършен там.

- Ако преводът на български език е извършен в Република България, заверката на превода може да бъде направена от консулската служба на Министерството на външните работи (МВНР) в Република България.

- Когато дипломата е издадена от държава, която не е страна по Хагската конвенция и с тази държава България няма подписан договор за правна помощ, се прилага общоприетата практика за легализация, за превод на български език и за заверка на превода на български език.

3. Документ за владееене на български език, издаден от висше училище в Република България – за кандидатите, които ще се обучават на български език и няма да преминават езикова и специализирана подготовка.

4. (отм. – м. 12.2022 г.)

5. Копие от документ за самоличност.

6. Снимки (формат 4/3) – 4 бр.

7. Документ за признато средно образование, придобито в чужбина.

(2) Документите по т. 2 е необходимо да бъдат преведени на български език, заверени от Министерството на външните работи на съответната държава и от българското посолство в нея.

РАЗДЕЛ VI. КОНКУРСНИ ИЗПИТИ

Чл. 17. (1) Кандидат-студентите полагат конкурсни изпити за съответната специалност по учебни предмети, посочени в Приложение 4. Когато за дадена специалност е предвиден повече от един взаимнозаменяем конкурсен изпит, кандидат-студентът има право да се яви на всеки един от тях.

(2) Кандидат-студентите могат да полагат електронни конкурсни изпити в университета на обявените дати в Приложение 2.

(3) Кандидат-студенти, направили заявка за електронно изпитване, се явяват на изпит чрез платформата Blackboard, в специално оборудвани за тази цел зали на Университета съгласно определения график.

(4) (изм. – м. 12.2022 г.) Кандидат-студентите, притежаващи диплома за средно образование, които в годините на обучението си във втори гимназиален етап са станали лауреати на национални или международни олимпиади или състезания, или носители на медали от олимпийски, световни и европейски първенства, се приемат без конкурсен изпит и извън утвърдения по реда на чл. 9, ал. 3, т. 6, букви "а" и "б" ежегоден брой на приеманите за обучение студенти, когато конкурсният изпит за желаната от тях специалност съответства на предмета на олимпиадата, състезанието или дисциплината на първенството.

(5) Когато конкурсните изпити са повече от един, на лауреатите на национални и международни олимпиади се признава оценка отличен (6) за този от тях, който е в съответствие с предмета на олимпиадата.

Кандидат-студентите се явяват на останалите конкурсни изпити и участват в класирането по реда, установен в съответното висше училище.

(6) Кандидат-студенти – медалисти от олимпийски игри, световни и европейски първенства, могат да се приемат без конкурсен изпит извън утвърдения по реда на чл. 9, ал. 3, т. 6, букви "а", "б" и "в" от Закона за висшето образование ежегоден брой на приеманите студенти по предложение на министъра на младежта и спорта и след решение на Академичния съвет на висшето училище.

(7) На спечелилите международни и републикански конкурси в областта на изкуството, проведени след 2008 г. включително, се признава оценка отличен (6) по практическите изпити за специалностите: „Педагогика на музикалното изкуство“, „Изпълнителско изкуство“, „Електронни технологии в музиката“, „Педагогика на обучението по изобразително изкуство“, „Мода“, „Българска народна хореография“, „Съвременна хореография“, както и за специалностите от направление „Театрално и филмово изкуство“.

(8) На учениците, класиралите се на конкурсни изяви, проведени през учебната 2022/2023 г., на които ЮЗУ „Неофит Рилски“ е организатор или съорганизатор, се разрешава участие в класирането, като им се признават конкурсни оценки, приравнени по шестобалната система.

(9) Спечелилите медали от олимпийски игри, от световни, европейски и балкански първенства, от шампионати и турнири се приемат в специалностите „Спорт“ и „Физическо възпитание и спорт“ без конкурсен изпит.

(10) На класиралите се за участие в олимпийски игри, в световни, европейски или балкански първенства, в шампионати и турнири по видовете спорт: футбол, баскетбол, волейбол, лека атлетика, плуване, тенис, гимнастика за последните 10 години се признава оценка отличен (6), вместо практически изпит по вид спорт за специалността „Спорт“. На класиралите се за участие в олимпийски игри, в световни, европейски или балкански първенства, в шампионати и турнири за последните 10 години се признава оценка отличен (6), вместо практически комплексен изпит по физическа подготовка за специалността „Физическо възпитание и спорт“.

(11) На класиралите се през последните 5 години от 1 до 8 място (лично или отборно) на държавни шампионати се признават резултати от практически изпит по вид спорт за специалността „Спорт“ и практически комплексен изпит по физическа подготовка за специалността „Физическо възпитание и спорт“ по следния ред:

- за първо място – отличен (6)
- за второ място – отличен (6)
- за трето място – отличен (6)
- четвърто място – отличен (5,90)
- пето място – отличен (5,80)
- шесто място – отличен (5,70)
- седмо място – отличен (5,60)
- осмо място – отличен (5,50)

(12) На класиралите се на първо, второ и трето място (лично или отборно) в ученически игри, организирани от МОН или на състезания, организирани от Министерството на младежта и спорта в последните 5 години, се признава оценка за практически изпит по вид спорт за специалността „Спорт“ и практически комплексен изпит по физическа подготовка за специалността „Физическо възпитание и спорт“, както следва:

- за първо място – отличен (5,50)
- за второ място – много добър (5,30)
- за трето място – много добър (5,00)

(13) (Отм. – м. 01.2021 г.)

(14) На завършилите спортно училище и притежаващи професионална квалификация „Помощник треньор“ по видове спорт: футбол, баскетбол, волейбол, лека атлетика, плуване, тенис, гимнастика се признава оценка много добър (5.30) за практически изпит по вида спорт.

(15) На кандидати, завършили средно образование в професионални гимназии след 2008 г., оценките от държавните изпити за придобиване на професионална квалификация по специалността се признават за конкурсен изпит по специалности в Университета, съответстващи на областта на полученото средно образование /Приложение 5/.

(16) На успешно завършилите средни училища с профилирано обучение оценките от специалните предмети в дипломата за средно образование по музика, изобразително изкуство, мода и хореография се

признават за практически конкурсни изпитни за специалностите „Педагогика на музикалното изкуство“, „Педагогика на обучението по изобразително изкуство“, „Мода“, „Изпълнителско изкуство“, „Електронни технологии в музиката“, „Българска народна хореография“, „Съвременна хореография“, „Дизайн и технологии за облекло и текстил“.

(16а) На успешно завършилите Природо-математическа гимназия и средни училища в паралелки с профил „Химия и опазване на околната среда“ и „Биология и здравно образование“, оценките от специалните и профилиращи предмети в дипломата за средно образование по биология и здравно образование, химия и опазване на околната среда се признават за оценка на кандидат-студентски изпит за специалностите: „Химия“, „Медицинска химия“, „Педагогика на обучението по химия и физика“, „Педагогика на обучението по химия и човекът и природата“.

(17) Кандидат-студенти, класирали се на национални състезания по професии, организирани от МОН и НСИ, проведени в годината на кандидатстване, участват в класирането без конкурсен изпит по специалности, посочени в Приложение 6.

(18) Резултатите, получени от изпитите TOEFL, Кеймбридж и IELTS за английски език, се признават за валидни, ако не са изтекли две години от датата на издаване на сертификата. Приравняването към шестобална система се извършва по следния ред:

1. За TOEFL точките се преизчисляват по следния алгоритъм:

а) за електронния вариант: $x = \frac{n.6}{120}$, където x е приравнената

към шестобалната система оценка, а n е полученият от теста точков резултат;

б) за компютърен вариант: $x = \frac{n.6}{300}$, където x е приравнената към

шестобалната система оценка, а n е полученият от теста точков резултат;

в) за класическия вариант: $x = \frac{n.6}{677}$, където x е приравнената към

шестобалната система оценка, а n е точковият резултат на кандидата.

2. За Първи сертификат на Кеймбридж – FCE:

ФСЕ съответства на ниво В2 на Съвета на Европа съгласно Общата европейска рамка за езикова компетентност (CEFR). Резултатът служи за кандидатстудентски изпит, като точките се преобразуват аналогично на TOEFL.

3. За Втори сертификат на Кеймбридж – напреднали – CAE оценките се изчисляват по следния начин:

Оценка А – 80% и нагоре – 6

Оценка В – 75% до 79% – 5

Оценка С – 60% до 74% – 4

Оценка D – 55% до 59% – 3

Оценка Е – 54% и по-ниско – 2.

4. За IELTS оценки се изчисляват по следния алгоритъм: $x = \frac{n \cdot 6}{9}$

, където n е резултатът на кандидата, а x – приравнената оценка по шестобалната система.

(19) Резултатите от изпитите Test DaF, DSH и DSD за владее на немски език се признават за конкурсен изпит след приравняване към шестобалната система.

Приравняването на резултатите от изпитите за владее на немски език към българската шестобална система става по следната схема:

а) Test DaF

– 4 петици = 6.00

– 3 петици и 1 четворка = 5.75

– 2 петици и 2 четворки = 5.50

– 1 петица и 3 четворки = 5.25

– 4 четворки = 5.00.

б) DSH и DSD – 5.75.

(20) Резултатите от изпитите DELF B1, DELF B2 и TCF, TEF за владее на френски език се признават за конкурсен изпит след приравняване към шестобалната система.

Приравняването на резултатите от изпитите за владее на френски език към българската шестобална система става по следната формула:

$x = (\text{брой точки по } 6)/100$, където x е оценката по българската шестобална система.

(21) За конкурсна оценка се признават резултатите от Тест по рускому езыку как иностранному, Сертификационные уровни ТРКИ-1, ТРКИ-2, ТРКИ-3, ТРКИ-4 (Test of Russian as a Foreign Language); Единый госэкзамен (ЕГЭ); Тест по рускому езыку для приема в гражданство Российской Федерации (Test for Admittance to Russian Citizenship); Тесты по рускому в деловом общении (Tests of Russian for Business Communication).

(22) (отм. – м. 01.2021 г.)

Чл. 18. (1) Конкурсните изпити се провеждат по програми за всеки предмет, изготвени в съответствие с материала, изучаван в средните училища (програмите са посочени в Глава втора).

(2) Продължителността на електронните конкурсни изпити е 1 час, а на практическите изпити – до 5 часа.

(3) Продължителността на електронното изпитване е заложена в програмния продукт и кандидатът се информира за нея при започването на съответната изпитна сесия (електронен изпит).

(4) Кандидат-студентите удостоверяват самоличността си и заемат местата в залите най-късно 30 минути преди обявения начален час на конкурсния изпит. Изключения за това се допускат само с разрешение на председателя на Централната комисия.

(5) Кандидат-студентите, неспазили изискванията на ал. 4, не се допускат в залите и губят правото за явяване на конкурс.

(6) (отм. – м. 01.2021 г.)

(7) (отм. – м. 01.2021 г.)

Чл. 19. (1) Конкурсните изпити се провеждат под формата на тест (електронен) и са анонимни.

1. (изм. – м. 01.2021 г.) По време на изпита не се разрешава ползването на мобилни телефони, таблети и друга комуникационни устройства от кандидат-студентите.

(2) (изм. – м. 01.2021 г.) Изпитът на кандидат-студента се анулира при неспазване на указанията за провеждане на изпита и при ползване на непозволени средства и материали.

1. (изм. – м. 01.2021 г.) Решението за анулиране на работа се взема от Председателя на Централната комисия, въз основа на доказателства, представени от квесторите и се вписва в протокола за съответната зала.

Чл. 20. Резултатите от конкурсните изпити са валидни само за 2023 г.

Чл. 21. Практическите изпити се провеждат от комисия, съставена от специалисти в съответната област, назначена със заповед на ректора.

РАЗДЕЛ VII. ПРОВЕРКА И ОЦЕНЯВАНЕ НА РЕЗУЛТАТИТЕ ОТ ИЗПИТИ

Чл. 22. (отм. – м. 01.2021 г.)

Чл. 23. (1) (отм. – м. 01.2021 г.)

(2) (изм. – м. 01.2021 г.) Резултатите от практическите изпити се обявяват на сайта на университета в профила на кандидат-студента не по-късно от 10 работни дни след тяхното провеждане, а за електронните изпити се обявяват до два работни дни след датата на изпита.

(3) (отм. – м. 01.2021 г.)

(4) Обявените оценки конкурсните работи са окончателни и не подлежат на преразглеждане.

Чл. 24. Електронните тестове се оценяват автоматично по алгоритъм, заложен от изпитната комисия, по шестобалната система с точност до 2 десетични знака.

Чл. 25. Указанията и програмите за провеждане на кандидатстудентските изпити са описани в Глава II.

РАЗДЕЛ VIII. БАЛООБРАЗУВАНЕ

Чл. 26. (1) В балообразуването за професионални направления/специалностите, посочени в Приложение 4, участват:

1. Средният успех от дипломата за завършено средно образование.

2. Най-високият резултат за конкурсен изпит, получен от:

– оценката от конкурсния изпит за съответната специалност, умножена по съответен коефициент.

– или оценката от държавен зрелостен изпит, умножена по съответен коефициент.

- или приравнената оценка по чл. 17.

3. Дипломни оценки по учебни предмети, посочени в Приложение

4.

Чл. 27. При определянето на оценките от дипломата, участващи в балообразуването, се спазват следните изисквания:

(1) Когато в дипломата за средно образование няма оценка по учебен предмет, която участва в образуването на състезателния бал, лицето може да валидира компетентности по този учебен предмет в съответствие с чл. 166, ал. 5 от Закона за предучилищното и училищното образование и при условията и по реда на Наредба № 11 за оценяване на резултатите от обучението на учениците.

(2) В случаите по ал. 1 в образуването на състезателния бал участва оценката по съответния учебен предмет от документа по чл. 168, ал. 1, т. 2 от Закона за предучилищното и училищното образование.

(3) Когато в образуването на състезателния бал участва оценката по учебния предмет български език и литература, но в дипломата за средно образование на лицето такава не е вписана, за балообразуваща може да бъде взета оценката от успешно положен тест по български език, като минималното ниво от теста не може да е по-ниско от В2. Това условие важи за всички специалности, изискващи такава балообразуваща оценка.

(4) Оценката по ал. 3 е от успешно положен тест, одитиран от европейска езикова организация – партньор на Съвета на Европа, и се приравнява към "Отличен" (6,00).

(5) Оценката от успешно положен тест по ал. 3 не може да замества оценката от държавен зрелостен изпит, ако тя участва в образуването на състезателния бал.

(6) Когато в дипломата за средно образование са вписани две оценки по балообразуващия учебен предмет, като едната от тях е от държавния зрелостен изпит, а другата – от курса на обучение, за балообразуваща оценка се счита оценката от държавния зрелостен изпит.

(7) При образуването на състезателния бал на кандидат-студенти, чиято диплома за средно образование е издадена преди въвеждането на държавни зрелостни изпити и нямат оценка от държавен зрелостен изпит по български език и литература, за балообразуваща се взема оценката от зрелостния изпит по български език и литература или от зрелостния изпит по общообразователна подготовка, ориентиран към проверка на компетентностите по български език и литература.

(8) В случаите, при които в балообразуването участват оценки по история на България и по география на България, за балообразуващи се признават оценките от предметите, съответстващи за страната, където кандидат-студентът е придобил средно образование.

(9) В случаите, когато за дадена специалност за балообразуваща оценка от дипломата за средно образование се изисква чужд език, се взема най-високата измежду оценките по чужди езици, изучавани в средното училище. Това правило не се отнася за специалностите, за които в приложението изрично е посочен чуждият език – английски, френски, немски или руски.

(10) Конкурсен изпит по чужд език за кандидат-студенти университетът организира само по английски език.

(11) При образуване на състезателния бал за специалност „Право“ на кандидат-студенти, чиято диплома за средно образование е издадена преди въвеждането на държавни зрелостни изпити и нямат оценка от държавен зрелостен изпит по български език и литература за балообразуваща оценка се взема общия успех от дипломата за средно образование.

(12) В случай, когато за дадена специалност липсва балообразуваща оценка от дипломата за средно образование се взема оценката от завършен първи гимназиален етап на средно образование.

Чл. 28. На кандидат-студенти – чуждестранни граждани от страни от Европейския съюз и Европейското икономическо пространство, които притежават документ за завършено средно образование, осигуряващо им достъп до обучение във висшите училища на страната, за образуването на бала се приемат оценки по предмети, съответстващи на условията за българските кандидат-студенти.

РАЗДЕЛ IX. КЛАСИРАНЕ НА КАНДИДАТ-СТУДЕНТИТЕ

Чл. 29. (1) В класирането участват кандидат-студенти, които:

1. са подали документи в срок от 12 юни до 5 юли 2023 г.
2. са положили успешно съответните конкурсни изпити или са положили успешно държавни зрелостни изпити след 2008 г. включително, или ползват права по реда на чл. 17 от Правилника.

(2) Класирането се извършва по низходящ ред на бала и по реда на посочените от кандидата професионални направления/специалности в състезателния картон.

(3) Ако за последното планово място за дадена специалност се класират двама или повече кандидати с равен бал, всички се приемат за студенти.

(4) (отм. м. 12.2022 г.)

Чл. 30. (1) При облекчени условия се приемат кандидат-студенти – български граждани, от следните групи:

– лица с трайни увреждания и намалена работоспособност 70 и над 70 на сто

– военноинвалиди и военопострадали

– кръгли сираци до 26-годишна възраст

– майки с три и повече деца

– близнаци, кандидатствали едновременно в Университета и единият от тях е приет, а другият е издържал конкурсния изпит (до 26-годишна възраст)

(2) Кандидат-студентите по ал. 1 представят при кандидатстване съответния документ, удостоверяващ съответното обстоятелство.

(3) За кандидат-студентите по ал. 1 се заделят до 1% от общия брой места по план-приема, определен за ЮЗУ „Неофит Рилски“ от Министерския съвет на Република България.

(4) Приемането на кандидат-студентите по ал. 1 става след първо класиране.

(5) Разпределянето на местата за класиране се извършва с решение на председателя на Централната комисия по състезателни групи.

(6) Ако броят на участвалите в конкурса кандидат-студенти надвишава броя на местата, определени в ал. 3, класирането се провежда между тях по низходящ ред на бала.

Чл. 31. (1) Класиранията на кандидат-студентите се извършва по следния график:

1. Първо класиране – на 10 юли 2023 г.
2. Второ класиране – на 17 юли 2023 г.

(2) Новоприетите студенти се записват в делнични дни – от 08:00 до 17:00 часа; в почивни дни – от 09:00 до 15:00 часа, при следния график:

1. След първо класиране – от 11 юли до 16 юли 2023 г. включително.
2. След второ класиране – от 18 юли до 23 юли 2023 г. включително.

Чл. 32. Резултатите от класиранията по специалности/професионални направления и форми на обучение се обявяват на сайта на университета.

Чл. 33. (1) Новоприетият студент е длъжен в сроковете, посочени в чл. 31, ал. 2:

1. Да заплати такса за обучение за първия семестър за специалността, по която е приет;
2. Да се яви и регистрира пред Техническата комисия с дипломата за средно образование (оригинал и копие) и с документа за платената семестриална такса.

(2) Спазилите процедурата по ал. 1 и приети на второ или следващи желаня участват автоматично в останалите класирания за специалности/професионални направления, посочени като по-предни желаня в състезателния картон, без подаване на допълнително заявление. Приетите по първо желаня не участват в следващи класирания.

(3) В случаите, когато студентът е приет на второ или следващи желаня и е удовлетворен от специалността, по която е приет, следва да подаде декларация, че не желае да участва в следващи класирания (Приложение 7).

(4) Прекласираният на по-предно желание кандидат, при следващо класиране не подлежи на връщане в специалността, в която е бил приет в предходните класирания.

(5) Неприетите кандидат-студенти автоматично участват в класиранията без подаване на допълнителни заявления.

(6) Приетите кандидат-студенти, които не са спазили определените срокове за регистриране пред Техническата комисия, губят правото да се обучават. Незаетите от тях места се попълват на следващото класиране.

(7) Лицата, загубили правото по чл. 33, ал. 6, в хода на всяко следващо класиране могат да подадат заявление за възстановяване само в специалността, в която са били приети при наличие на свободни места. За целта заплащат административна такса, определена със заповед на ректора.

(8) Приет студент, прекласиран в друга специалност след първото или второто класиране, при окончателното записване във факултета заплаща изравнителна такса или му се възстановява разликата с вече заплатената такса.

(9) (отм. – м. 12.2022 г.)

(10) След започване на учебната година, внесената семестриална такса не се възстановява.

РАЗДЕЛ X. ПОПЪЛВАНЕ НА НЕЗАЕТИ МЕСТА

Чл. 34. (1) При изчерпан потенциал от кандидати процедурата за попълване на незаетите места за дадена специалност се определя от председателя на Централната комисия. Решението се обявява на сайта на Университета.

(2) За усвояване на свободните места се провеждат допълнителни конкурсни изпити. Решение за провеждане на допълнителен конкурсен изпит се взема от председателя на Централната комисия.

(3) Кандидат-студенти, завършили средно образование през месец септември, могат да кандидатстват само по специалности, в които

има свободни места след получаване на дипломата за завършено средно образование или удостоверение, че е дипломиран.

РАЗДЕЛ XI. ЗАПИСВАНЕ НА НОВОПРИЕТИ СТУДЕНТИ

Чл. 35. Окончателното записване на всички новоприети студенти по факултети се извършва в срок от:

- 28 август 2023 г. до 8 септември 2023 г. (за задочно обучение)

- 11 септември 2023 г. до 21 септември 2023 г. (за редовно обучение)

Работното време е само в делнични дни от 08:00 ч. до 12:00 ч. и от 13:00 ч. до 17:00 ч.

Чл. 36. При записването си във факултета първокурсникът подава следните документи:

1. Комплект документи за записване на нови студенти (закупуват се от университетската книжарница).

2. Квитанция за внесена изравнителна такса за обучение за първия семестър (само в случаите на доплащане или възстановяване на разлика при смяна на специалността/професионалното направление в хода на класиранията).

3. Снимки 4 бр. – формат $\frac{3}{4}$.

4. Документ за самоличност, който след проверка от длъжностното лице се връща на студента.

Чл. 37 (отм. – м. 01.2021 г.)

РАЗДЕЛ XII. ДОПЪЛНИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

Чл. 38. Лауреати на национални и международни олимпиади по смисъла на Наредбата за държавните изисквания за приемане на студенти във висшите училища на Република България са лица, които са получили оценка отличен (6) на националните олимпиади или са носители на златен, сребърен или бронзов медал от международни олимпиади.

Чл. 39. Кандидат-студентите удостоверяват статута си на лауреати на национални и международни олимпиади с документ, издаден от Министерството на образованието и науката, който представят заедно с документите по чл. 11, ал. 1.

Чл. 40. За изпълнение на настоящия Правилник ректорът назначава Централна комисия и работни групи за организиране и провеждане на конкурсите и класиранията.

Чл. 41. (1) Техническите грешки при приемане и обработване на кандидатстудентските документи се отстраняват преди първото класиране от комисия, назначена със заповед на ректора.

(2) За проявена недобросъвестност или неспазване на установения ред в работата на комисииите по кандидатстудентската кампания, виновните длъжностни лица се наказват съгласно Правилника за устройството и дейността на ЮЗУ „Неофит Рилски“. Ако извършеното деяние е престъпление, за него се уведомява прокуратурата.

Чл. 42. (1) Кандидат-студентите, представили документ с невярно съдържание, направили опит да дадат невярна информация при попълване на кандидатстудентските си документи или да заблудят приемните комисии, губят право да се обучават в университета и за това се уведомява прокуратурата.

(2) Ако неверността на кандидатстудентските документи бъде установена след записването на кандидата за студент, независимо от курса на обучение, в който се намира, той се отстранява от Университета и за това се уведомява прокуратурата.

Чл. 43. (1) Заявленията и жалбите по кандидатстудентските въпроси се отправят до ректора на Университета през цялата кандидатстудентска кампания. Решенията се вземат в 10-дневен срок, в съответствие с този Правилник.

(2) След началото на учебната година заявления и жалби по приема на студенти не се приемат и не се разглеждат.

Чл. 44. Всички съобщения за промени в реда и условията, предвидени в настоящия Правилник и други, се публикуват на сайта на Университета или чрез средствата за масово осведомяване по решение на ректора или председателя на Централната комисия.

Чл. 45. Всички особени случаи по условията, документите и реда за кандидатстване, непосочени в настоящия Правилник, се решават от председателя на Централната комисия за прием на нови студенти.

Чл. 46. Всички нерешени в този Правилник въпроси се решават от ректора.

ПРОЧЕТЕТЕ ВНИМАТЕЛНО

1. Подредете специалностите в състезателния картон по реда на предпочитаните от Вас професионални направления/специалности!

2. Университетът не изпраща съобщения (писма, телеграми и др.) до приетите студенти.

3. Информацията за класиранията се публикува в Интернет.

4. Записванията след всяко класиране се извършват в сроковете, посочени в Правилника (чл. 31, ал. 2). След изтичането на тези срокове се счита, че кандидат-студентът се е отказал от обучение в Университета и неговото място се заема при следващото класиране.

Приложение 1

Списък на конкурсните изпити, които университетът провежда

1. Български език
2. История на България
3. География на България
4. Биология
5. Математика
6. Английски език
7. Химия
8. Практически изпит по спорт по следните видове спорт:
 - Футбол
 - Баскетбол
 - Волейбол
 - Лека атлетика
 - Плуване
 - Тенис,
 - Гимнастика
 - Борба
9. Практически комплексен изпит по физическа подготовка
10. Практически изпит по изобразително изкуство
11. Практически изпит по музика за специалностите „Педагогика на музикалното изкуство“, „Изпълнително изкуство (народни инструменти или народно пеене)“, „Изпълнителско изкуство – поп и джаз“ и „Електронни технологии в музиката“
12. Практически изпит за филмови и телевизионни изкуства (за специалностите „Филмово и телевизионна режисура“, „Филмово и телевизионно операторство“, „Филмов и телевизионен монтаж“, „Продуцентство в развлекателните индустрии и аудио-визуални изкуства“)
14. Практически изпит по хореография (за специалностите „Българска народна хореография“ и „Съвременна хореография“)
15. Практически изпит по актьорско майсторство

Приложение 2**2.1. График за организация на конкурсни изпити**

<i>Дейност</i>	<i>Срок</i>	<i>Дата на изпита</i>
Подаване на документи за явяване на изпит (Електронно изпитване)	Подаване на документи за явяване на електронен изпит на място се извършва в деня на определените дати най-късно 1 час предварително	По график – виж Приложение 2.2.
Подаване на документи за явяване на практически изпити през месец март 2023 г.	От 6 март 2023 г. до 17 март 2023 г.	18 март 2023 г.
Подаване на документи за практически изпити през месец април 2023 г., с изключение на празничните дни	От 10 април 2023 г. до 21 април 2023 г.	22 април 2023 г.
Подаване на документи за практически изпити през месец юни 2023 г.	От 29 май 2023 г. до 9 юни 2023 г.	10 юни 2023 г.

2.2. График за провеждане на конкурсни изпити (Електронно изпитване)

Дата	Електронен конкурсен изпит	Начало на изпита
<p>Подаване на документи за явяване на електронен изпит на място се извършва в деня на определените дати най-късно 1 час предварително</p>		
<p>От 20 февруари 2023 г. до 09 юни 2023 г. всеки работен петък и от 12 юни 2023 г. до 5 юли 2023 г. всеки делничен ден</p>	<p>Български език История на България География на България Биология Английски език Математика Химия</p>	<p>13:00 ч.</p>

Забележка:

1. Таксата за изпита се заплаща след регистрация, но не по-късно от два дни преди датата на изпита.

2. Електронният изпит се провежда на определените дати и часове в университета. Максималната продължителност на изпита е 60 минути.

3. Кандидатите се явяват в залата най-късно 30 минути преди началото на изпита, като представят лична карта и документ за платена такса.

2.3. График за провеждане на практически конкурсни изпити

Дата за изпит	Конкурсен изпит	Начало на изпита
Срок за подаване на заявление за практически изпити м. март От 6 март 2023 г. до 17 март 2023 г.		
18 март (събота)	Практически изпит по вид спорт: баскетбол, волейбол, футбол, лека атлетика, плуване, тенис, гимнастика, борба	09:00 ч.
18 март (събота)	Практически комплексен изпит по физическа подготовка	09:00 ч.
18 март (събота)	Практически изпит по изобразително изкуство (за специалностите „Педагогика на обучението по изобразително изкуство“ и „Мода“)	09:00 ч.
18 март (събота)	Практически изпит по музика (за специалностите „Педагогика на музикалното изкуство“, „Изпълнителско изкуство (народни инструменти ли народно пеене), „Изпълнителско изкуство – поп и джаз“ и „Електронни технологии в музиката“)	09:00 ч.
18 март (събота)	Практически изпит по хореография (за специалностите „Българска народна хореография“ и „Съвременна хореография“)	09:00 ч.

18 март (събота)	Практически изпит за филмови и телевизионни изкуства	09:00 ч.
18 март (събота)	Практически изпит по актьорско майсторство	09:00 ч.
Срок за подаване на заявление за практически изпити м. април От 10 април 2023 г. до 21 април 2023 г.		
22 април (събота)	Практически изпит по вид спорт: баскетбол, волейбол, футбол, лека атлетика, плуване, тенис, гимнастика, борба	09:00 ч.
22 април (събота)	Практически комплексен изпит по физическа подготовка	09:00 ч.
22 април (събота)	Практически изпит по изобразително изкуство (за специалностите „Педагогика на обучението по изобразително изкуство“ и „Мода“)	09:00 ч.
22 април (събота)	Практически изпит по музика (за специалностите „Педагогика на музикалното изкуство“, „Изпълнителско изкуство (народни инструменти ли народно пеене), „Изпълнителско изкуство – поп и джаз“ и „Електронни технологии в музиката“)	09:00 ч.
22 април (събота)	Практически изпит по хореография (за специалностите „Българска народна хореография“ и „Съвременна хореография“)	09:00 ч.

22 април (събота)	Практически изпит за филмови и телевизионни изкуства	09:00 ч.
22 април (събота)	Практически присъствен изпит по актьорско майсторство	09:00 ч.
Срок за подаване на заявление за практически изпити От 29 май 2023 г. до 9 юни 2023 г.		
10 юни (събота)	Практически изпит по вид спорт: баскетбол, волейбол, футбол, лека атлетика, плуване, тенис, гимнастика, борба	09:00 ч.
10 юни (събота)	Практически комплексен изпит по физическа подготовка	09:00 ч.
10 юни (събота)	Практически изпит по изобразително изкуство (за специалностите „Педагогика на обучението по изобразително изкуство“ и „Мода“)	09:00 ч.
10 юни (събота)	Практически изпит по музика (за специалностите „Педагогика на музикалното изкуство“, „Изпълнителско изкуство (народни инструменти ли народно пеене)“, „Изпълнителско изкуство – поп и джаз“ и „Електронни технологии в музиката“)	09:00 ч.
10 юни (събота)	Практически изпит по хореография (за специалностите „Българска народна хореография“ и „Съвременна хореография“)	09:00 ч.

10 юни (събота)	Практически изпит за филмови и телевизионни изкуства	09:00 ч.
10 юни (събота)	Практически изпит по актьорско майсторство	09:00 ч.

Забележка:

1. Подаването на заявления онлайн за конкурсни изпити приключва най-късно два дни преди крайните срокове за подаване на документи в ЮЗУ „Неофит Рилски“.

ВАЖНО! Местата в залите се заемат най-късно 30 минути преди обявеното начало на конкурсния изпит. В случай че се дублират дати за провеждане на изпит по даден предмет с други висши училища, Югозападният университет „Неофит Рилски“ – Благоевград не поема ангажимент за осигуряване на допълнителна дата извън посочения график.

Приложение 3

Списък на заболявания, които може да затруднят практикуването на придобитата професионална квалификация по специалности

I. При кандидатстване в университета за педагогически специалности, кандидат-студентът декларира, че не страда от заболявания в съответствие с Наредба № 4 от 2016 г. за заболяванията и отклоненията, при които не може да се заема длъжност на педагогически специалисти, както и всички останали длъжности в детските градини, в училища, в центрове за подкрепа за личностно развитие, центрове за специална образователна подкрепа, както следва:

1. шизофрено разстройство: изходно състояние (шизофрениен дефект), резидуална шизофрения, шизофрениа промяна на личността, непрекъснато протичаща шизофрения;

2. разстройства на настроението (афективни разстройства): чести тежки епизоди с психотични симптоми, алтернантно и хронично протичане;

3. психични и поведенчески разстройства, дължащи се на употреба на психоактивни вещества (злоупотреба с алкохол и психоактивни вещества с последващи когнитивни и личностови промени);

4. епилепсия – чести припадъци и промяна на личността;

5. персистиращи налудни разстройства, свързани с личностова и поведенческа промяна;

6. психични разстройства на личността и поведението, дължащи се на мозъчно заболяване;

7. разстройства на сексуалното влечение – педофилия;

8. органични психични разстройства – деменция при болестта на Алцхаймер, съдова деменция, други деменции;

9. белодробна туберкулоза с бацилоотделяне.

II. При кандидатстване в университета кандидат-студентът декларира, че е информиран за заболявания, които ще направят изключително трудно или невъзможно практикуването на придобитата професионална квалификация по следните специалности:

1. Тежки зрителни увреждания или разстройство в цветоусещането

- за специалностите „Педагогика на обучението по изобразително изкуство“, „Мода“, „Педагогика на обучението по химия и физика“, „Педагогика на обучението по химия и човекът и природата“, „Химия“, „Медицинска химия“, „Филмово и ТВ операторство“, „Филмов и ТВ монтаж“, „Филмова и ТВ режисура“, „Акушерка“, „Медицинска сестра“, „Дизайн и технологии за облекло и текстил“.

2. Тежка или пълна парализа на говорните органи; тежко заекване или спазми на говорните органи; тежки зрителни увреждания; тежки слухови увреждания, които не могат да се компенсират с лечение или слуховопротезиране, говорни и езикови нарушения, психични невралогични заболявания:

- за специалност „Логопедия“.

3. Доказани алергични заболявания, имащи отношение към работа с химикали:

- за специалностите „Педагогика на обучението по химия и физика“, „Педагогика на обучението по химия и човекът и природата“, „Химия“, „Медицинска химия“

4. Тежка слухова аномалия, която не може да се коригира с лечение или слухова протеза:

- за специалностите „Електронни технологии в музиката“, „Изпълнителско изкуство“

5. Тежки заболявания на сърдечносъдовата и дихателната системи, тежки невралогични и психически заболявания, увреждания на опорно-двигателния апарат, очни заболявания без възможност за корекция на зрението:

- за специалност „Кинезитерапия“.

6. Тежки невралогични, психически, некомпенсирани сърдечносъдови заболявания, както и лица с некомпенсирани увреждания на

опорно-двигателния апарат, с разстройства в цветоусещането, слуха и говора

- за специалностите „Медицинска сестра“ и „Акушерка“.

7. Неврологични, психически заболявания, увреждания на опорно-двигателния апарат, очни заболявания без възможност за корекция на зрението и с говорни и слухови разстройства:

- за специалност „Национална сигурност“.

8. За всяка специалност:

- тежко психическо или тежко неврологично заболяване .

Приложение 4

СПИСЪК НА СПЕЦИАЛНОСТИТЕ, ФОРМИТЕ НА ОБУЧЕНИЕ, ОБРАЗОВАТЕЛНО-КВАЛИФИКАЦИОННИ СТЕПЕНИ, КОНКУРСНИТЕ ИЗПИТИ И ОЦЕНКИТЕ ОТ ДИПЛОМАТА ЗА СРЕДНО ОБРАЗОВАНИЕ, КОМО УЧАСТВАТ В ОБРАЗУВАНЕТО НА БАЛА С ЕДИН КОНКУРСЕН ИЗПИТ

№ по ред	ОКС/Специалност (Редовно обучение - Р, Заочно обучение - З)	ОЦЕНКА/И ОТ ПРИЕМНИ ИЗПИТИ (ПО ИЗБОР)*****		Оценки от дипломата за средно образование, които участват в образуването на бала		
		Кандидатстудентски изпити	Държавен зрелостен изпит	Оценка	Оценка	Оценка
№	1	2	3	4	5	6
1.	ОКС "бакалавър": Финанси (Р, З) Счетоводство и контрол (Р, З) Бизнес маркетинг и реклама (Р, З) Икономика на публичната сфера (Р) Международен бизнес (Р) <i>Максимален бал 24</i>	Български език или Математика, или История на България, или География на България, или Биология, или Английски език	ДЗИ по български език и литература ДЗИ по математика ДЗИ по история и цивилизации ДЗИ по география и икономика ДЗИ по биология и здравно образование ДЗИ по английски език, немски език, френски език, испански език, италиански език, руски език ДЗИ за придобиване на професионална квалификация (в съответствие със специалността)*	Среден успех от дипломата за завършено средно образование	Български език и литература	Математика
2.	ОКС "бакалавър": Социална педагогика (Р,З) Специална педагогика (Р,З)	Български език или Математика, или История на България, или	ДЗИ по български език и литература ДЗИ по математика ДЗИ по история и цивилизации	Среден успех от дипломата за завършено образование	Български език и литература	История

№	1	2	3	4	5	6
	<p>Предучилищна и начална училищна педагогика (Р,З) Предучилищна педагогика и чужд език (Р) Начална училищна педагогика и чужд език (Р) <i>Максимален бал 24</i></p>	<p>География на България, или Биология, или Английски език</p>	<p>ДЗИ по география и икономика ДЗИ по биология и здравно образование ДЗИ по английски език, немски език, френски език, испански език, италиански език, руски език</p>	<p>средно образование</p>		
3.	<p>ОКС "бакалавър": Педагогика на обучението по математика, информатика и информационни технологии (Р, З) <i>Максимален бал 30</i></p>	<p>Български език, или Математика с коефициент 2, или История на България, или География на България, или Биология, или Английски език</p>	<p>ДЗИ по : 1. Български език и литература 2. Математика 3. История и цивилизации 4. География и икономика 5. Биология и здравно образование 6. Английски език, немски език, френски език, испански език, италиански език, руски език ДЗИ** по профилиращ учебен предмет с коефициент 2 по 1. Математика 2. Информатика 3. Информационни технологии ДЗИ за придобиване на професионална квалификация (в съответствие със специалността)*</p>	<p>Среден успех от дипломата за завършено средно образование</p>	<p>Математика</p>	<p>Информатика или Информационни технологии</p>
4.	<p>ОКС "бакалавър": Педагогика на обучението по физика и математика (Р) <i>Максимален бал 24</i></p>	<p>Български език, или Математика, или История на България, или</p>	<p>ДЗИ по български език и литература ДЗИ по математика ДЗИ по история и цивилизации ДЗИ по география и икономика</p>	<p>Среден успех от дипломата за завършено средно образование</p>	<p>Физика</p>	<p>Математика</p>

№	1	2	3	4	5	6
		<p>География на България, или Биология, или Английски език</p>	<p>ДЗИ по биология и здравно образование ДЗИ по физика и астрономия ДЗИ по химия и опазване на околната среда ДЗИ по английски език, немски език, френски език, испански език, италиански език, руски език ДЗИ за придобиване на професионална квалификация (в съответствие със специалността)*</p>			
5.	<p>ОКС "бакалавър": Педагогика на обучението по технологи и предприемачество (Р, 3) <i>Максимален бэл 24</i></p>	<p>Български език, или Математика, или История на България, или География на България, или Биология, или Английски ези</p>	<p>ДЗИ по български език и литература ДЗИ по математика ДЗИ по история и цивилизации ДЗИ по география и икономика ДЗИ по биология и здравно образование ДЗИ по физика и астрономия ДЗИ по химия и опазване на околната среда ДЗИ по предприемачество ДЗИ по английски език, немски език, френски език, испански език, италиански език, руски език ДЗИ за придобиване на професионална квалификация (в съответствие със специалността)*</p>	<p>Среден успех от дипломата за завършено средно образование</p>	<p>Физика</p>	<p>Математика</p>
6.	<p>ОКС "бакалавър": Педагогика на обучението по химия и физика (Р)</p>	<p>Български език, или Математика, или</p>	<p>ДЗИ по български език и литература ДЗИ по математика</p>	<p>Среден успех от дипломата за завършено</p>	<p>Химия</p>	<p>Физика</p>

№	1	2	3	4	5	6
	<p>Максимален бал 24</p>	<p>История на България, или География на България, или Биология, или Химия, или Английски език</p>	<p>ДЗИ по история и цивилизации ДЗИ по география и икономика ДЗИ по биология и здравно образование ДЗИ по английски език, немски език, френски език, испански език, италиански език, руски език ДЗИ по химия и опазване на околната среда ДЗИ по физика и астрономия ДЗИ за придобиване на професионална квалификация (в съответствие със специалността) *</p>	<p>средно образование</p>		
7.	<p>ОКС "бакалавър": Педагогика на обучението по химия и човекът и природата (Р) Максимален бал 24</p>	<p>Български език, или Математика, или История на България, или География на България, или Биология, или Химия, или Английски език</p>	<p>ДЗИ по български език и литература ДЗИ по математика ДЗИ по история и цивилизации ДЗИ по география и икономика ДЗИ по биология и здравно образование ДЗИ по английски език, немски език, френски език, испански език, италиански език, руски език ДЗИ по химия и опазване на околната среда ДЗИ по физика и астрономия ДЗИ за придобиване на професионална квалификация (в съответствие със специалността) *</p>	<p>Среден успех от дипломата за завършено средно образование</p>	Химия	Математика

№	1	2	3	4	5	6
8.	ОКС "бакалавър": Педагогика на обучението по география и история (Р) <i>Максимален бал 30</i>	Български език, или Математика, или История на България, или География на България, или Биология, или Английски език	ДЗИ по: 1. Български език и литература 2. Математика 3. История и цивилизации 4. География и икономика 5. Биология и здравно образование 6. Английски език, немски език, френски език, испански език, италиански език, руски език ДЗИ** по профилиращ учебен предмет по география и икономика или история и цивилизации с коефициент 2	Среден успех от дипломата за завършено средно образование	География	История
9.	ОКС "бакалавър": Педагогика на обучението по български език и чужд език (руски) (Р) Педагогика на обучението по български език и чужд език (турски) (Р) Педагогика на обучението по български език и чужд език (гръцки) (Р) Педагогика на обучението по български език и чужд език (китайски) (Р) Педагогика на обучението по български език и чужд език (английски) (Р) Българска филология (Р, 3) Английска филология (Р)	Български език, или Математика, или История на България, или География на България, или Биология, или Английски език	ДЗИ по български език и литература ДЗИ по математика ДЗИ по история и цивилизации ДЗИ по география и икономика ДЗИ по биология и здравно образование ДЗИ по английски език, немски език, френски език, испански език, италиански език, руски език	Среден успех от дипломата за завършено средно образование	Български език и литература	Чужд език

№	1	2	3	4	5	6
10.	<p>Английски език: превод и комуникации (Р) Славянски език (руски, чешки или хърватски) и туризъм (Р) Чужд език (руски, немски или френски и втори чужд език (английски) и бизнес администрация (Р) Приложна лингвистика (английски език и френски език) (Р) Приложна лингвистика (английски език и немски език) (Р) Приложна лингвистика (английски език и гръцки език) (Р) Приложна лингвистика (английски език и руски език) (Р) Приложна лингвистика (английски език и сръбски/хърватски език) (Р) Приложна лингвистика (английски език и чешки език) (Р) Английски език и етнология (Р)</p> <p>Максимален бал 24</p>	<p>Български език, или Математика, или История на България, или География на България, или Биология, или Английски език</p>	<p>ДЗИ по български език и литература ДЗИ по математика ДЗИ по история и цивилизации ДЗИ по география и икономика ДЗИ по биология и здравно образование</p>	<p>Среден успех от дипломата за завършено средно образование</p>	<p>История</p>	<p>Български език и литература</p>

№	1	2	3	4	5	6
11.	<p>ОКС "бакалавър": История (Р) История и археология (Р) Архивистика и информационна сигурност (Р) Връзки с обществеността (Р) <i>Максимален бал 24</i></p>	<p>Български език, или Математика, или История на България, или География на България, или Биология, или Английски език</p>	<p>ДЗИ по български език и литература ДЗИ по математика ДЗИ по история и цивилизации ДЗИ по философия ДЗИ по география и икономика ДЗИ по биология и здравно образование ДЗИ по информационни технологии ДЗИ по английски език, немски език, френски език, испански език, италиански език, руски език</p>	<p>Среден успех от дипломата за завършено средно образование</p>	<p>История</p>	<p>Български език и литература</p>
12.	<p>ОКС "бакалавър": Социални дейности (Р, З) <i>Максимален бал 24</i></p>	<p>Български език, или История на България, или География на България, или Биология, или Английски език</p>	<p>ДЗИ по български език и литература ДЗИ по история и цивилизации ДЗИ по география и икономика ДЗИ по биология и здравно образование ДЗИ по английски език, немски език, френски език, испански език, италиански език, руски език ДЗИ за придобиване на професионална квалификация (в съответствие със специалността) *</p>	<p>Среден успех от дипломата за завършено средно образование</p>	<p>История</p>	<p>Български език и литература</p>

№	1	2	3	4	5	6
13	ОКС "бакалавър": Философия (Р, 3) Социология (Р, 3) Психология (Р, 3) Политология (Р) Максимален бал 24	Български език, или Математика, или История на България, или География на България, или Биология, или Английски език	ДЗИ по български език и литература ДЗИ по математика ДЗИ по история и цивилизации ДЗИ по география и икономика ДЗИ по биология и здравно образование ДЗИ по английски език, немски език, френски език, испански език, италиански език, руски език ДЗИ по философия	Среден успех от дипломата за завършено средно образование	История или Чужд език	Български език и литература
14.	ОКС "бакалавър": Международни отношения (Р) Максимален бал 30	Български език, или История на България, или Английски език	ДЗИ по български език и литература ДЗИ по история и цивилизации ДЗИ по философия ДЗИ по география и икономика ДЗИ по английски език, немски език, френски език, испански език, италиански език, руски език ДЗИ** по профилиращ учебен предмет чужд език с коефициент 2	Среден успех от дипломата за завършено средно образование	История или Български език и литература	Чужд език
15.	ОКС "магистър" Право (Р, 3) Максимален бал 24	Български език	ДЗИ по Български език и литература	Среден успех от дипломата за завършено средно образование	Български език и литература***	История
16.	ОКС "бакалавър": Публична администрация (Р, 3)	Български език, или Математика, или	ДЗИ по български език и литература ДЗИ по математика	Среден успех от дипломата за завършено	Български език и литература	История

№	1	2	3	4	5	6
	Максимален бал 24	История на България, или География на България, или Биология, или Английски език	ДЗИ по история и цивилизации ДЗИ по география и икономика ДЗИ по биология и здравно образование ДЗИ по философия ДЗИ по английски език, немски език, френски език, испански език, италиански език, руски език	средно образование		
17.	ОКС "бакалавър": Бизнес мениджънт и предприемачество (Р. 3) Максимален бал 24	ОКС "бакалавър": Български език или Математика, История на България, География на България, Английски език Максимален бал 24	ДЗИ по български език и литература ДЗИ по математика ДЗИ по история и цивилизации ДЗИ по география и икономика ДЗИ по биология и здравно образование ДЗИ по английски език, немски език, френски език, испански език, италиански език, руски език ДЗИ за придобиване на професионална квалификация (в съответствие със специалността)*	Среден успех от дипломата за завършено средно образование	Български език и литература	Математика
18.	ОКС "бакалавър": Туризм (Р) Устойчив туризъм (Р) Максимален бал 24	Български език, или Математика, или История на България, География на България, Биология, Английски език	ДЗИ по български език и литература ДЗИ по математика ДЗИ по история и цивилизации ДЗИ по география и икономика ДЗИ по биология и здравно образование ДЗИ по английски език, немски език, френски език, испански език, италиански език, руски език	Среден успех от дипломата за завършено средно образование	Български език и литература	Чужд език

№	1	2	3	4	5	6
19.	ОКС "бакалавър": Оптични технологии (Р) Физика (Р) Медицинска физика (Р) <i>Максимален бал 30</i>	Български език, или Математика, или История на България, или География на България, или Биология, или Английски език	ДЗИ за придобиване на професионална квалификация (в съответствие със специалността)* ДЗИ по: 1. Български език и литература 2. Математика 3. Физика и астрономия 4. Химия и опазване на околната среда 5. История и цивилизации 6. География и икономика 7. Биология и здравно образование 8. Английски език, немски език, френски език, испански език, италиански език, руски език ДЗИ** по профилиращ учебен предмет физика и астрономия с коефициент 2 ДЗИ за придобиване на професионална квалификация (в съответствие със специалността)*	Среден успех от дипломата за завършено средно образование	Физика	Математика
20.	ОКС "бакалавър": Химия (Р) Медицинска химия (Р) <i>Максимален бал 30</i>	Химия	Държавен зрелостен изпит по химия и опазване на околната среда с коефициент 2	Среден успех от дипломата за завършено средно образование	Химия	Математика
21.	ОКС "бакалавър": Екология и опазване на околната среда (Р)	Български език, или Математика, или	ДЗИ по български език и литература ДЗИ по математика	Среден успех от дипломата за завършено средно образование	Биология	Български език и литература

№	1	2	3	4	5	6
	Максимален бал 30	История на България, или География на България, или Биология, или Английски език	ДЗИ по история и цивилизации ДЗИ по география и икономика ДЗИ по биология и здравно образование ДЗИ по английски език, немски език, френски език, испански език, италиански език, руски език ДЗИ** по профилиращ учебен предмет биология и здравно образование с коефициент 2 ДЗИ за придобиване на професионална квалификация (в съответствие със специалността) *	средно образование		
22.	География и регионална политика (Р) Териториално развитие и устойчива икономика (Р) Максимален бал 30	Български език, или Математика, или История на България, или География на България, или Биология, или Английски език	ДЗИ по: 1. Български език и литература 2. Математика 3. История и цивилизации 4. География и икономика 5. Биология и здравно образование 6. Английски език, немски език, френски език, испански език, италиански език, руски език ДЗИ** по профилиращ учебен предмет география и икономика с коефициент 2	Среден успех от дипломата за завършено средно образование	География	Български език и литература
23.	ОКС "бакалавър": Математика (Р) Максимален бал 24	Български език или Математика с коефициент 2, или История на България, или	ДЗИ по 1. Български език и литература 2. Математика 3. История и цивилизации 4. География и икономика	Среден успех от дипломата за завършено средно образование	Математика	

№	1	2	3	4	5	6
		География на България, или Биология, или Английски език	5. Биология и здравно образование 6. Английски език, немски език, френски език, испански език, италиански език, руски език ДЗИ** по профилиращ учебен предмет по математика с коефициент 2 ДЗИ за придобиване на професионална квалификация (в съответствие със специалността)*			
24.	ОКС "бакалавър": Информатика (Р) Информационни системи и технологии (Р) <i>Максимален бал 30</i>	Математика	ДЗИ по: 1. Математика 2. Информатика 3. Информационни технологии ДЗИ** по профилиращ учебен предмет с коефициент 2: 1. Математика 2. Информатика 3. Информационни технологии	Среден успех от дипломата за завършено средно образование	Математика	Информатика или Информационни технологии
25.	ОКС "бакалавър": Дизайн и технологии за облекло и текстил (Р) Компютърни системи и технологии (Р:З) Информационни и комуникационни технологии (Р) Приложни електронни системи (Р) Интелигентни бизнес системи и логистика (Р)	Български език, или Математика, или История на България, или География на България, или Биология, или Английски език	ДЗИ по български език и литература ДЗИ по математика ДЗИ по история и цивилизации ДЗИ по география и икономика ДЗИ по биология и здравно образование ДЗИ по английски език, немски език, френски език, испански език, италиански език, руски език	Среден успех от дипломата за завършено средно образование	Физика	Математика

№	1	2	3	4	5	6
	Максимален бал 24		ДЗИ за придобиване на професионална квалификация (в съответствие със специалността)*			
26..	ОКС "бакалавър": Логопедия (Р) Максимален бал 24	Български език, или Биология	ДЗИ по Български език и литература или ДЗИ по Биология и здравно образование	Среден успех от дипломата за завършено средно образование	Биология	Български език и литература
27.	ОКС "бакалавър": Кинезитерапия (Р) Медицинска сестра (Р) Акушерка (Р) Максимален бал 24	Биология	ДЗИ по биология и здравно образование	Среден успех от дипломата за завършено средно образование	Биология	Български език и литература

Забележки:

* Удостоверява се с диплома за завършено средно образование и свидетелство за професионална квалификация (чл. 38, ал. 1, т. 1 и т. 2 от Закона за професионалното образование и обучение)

** Оценка от ДЗИ, положен след 2022 година по съответния учебен предмет изучаван във втори гимназиален етап като профилиращ учебен предмет
*** При образуване на състезателния бал за специалност „Право“ на кандидат-студенти, чиято диплома за средно образование е издадена преди въвеждането на Държавни злеостни изпити и нямат оценка от държавен зрелостен изпит по български език и литература за балообразуваща оценка се взема общия успех от дипломата за средно образование.

**** Когато в дипломата за средно образование са вписани две оценки по балообразуващ учебен предмет, като едната от тях е от държавен зрелостен изпит, а другата - от курса на обучение, за балообразуваща оценка се счита оценката от държавния зрелостен изпит

***** При образуването на бала за определени специалности може да участва и приравнената оценка, получена от участия в национални и международни състезания, олимпиади, съгласно Правилата за прием на студенти в ЮЗУ "Неофит Рилски" (чл. 17)

СПИСЪК НА СПЕЦИАЛНОСТИТЕ, ФОРМИТЕ НА ОБУЧЕНИЕ, ОБРАЗОВАТЕЛНО-КВАЛИФИКАЦИОННИ СТЕПЕНИ, КОНКУРСНИТЕ ИЗПИТИ И ОЦЕНКИТЕ ОТ ДИПЛОМАТА ЗА СРЕДНО ОБРАЗОВАНИЕ, КОИТО УЧАСТВАТ В ОБРАЗОВАНИЕТО НА С ДВА КОНКУРСНИ ИЗПИТА

№ по ред	ОКС/Специалност (Редовно обучение - Р, Задочно обучение - З)	ОЦЕНКА/И ОТ ПРИЕМНИ ИЗПИТИ*****		Оценки от дипломата за средно образование, които участват в образуването на бака		
		Кандидатстудентски изпити	Държавен зрелостен изпит	Оценка	Оценка	Оценка
№	1	2	3	4	5	6
1.	ОКС "бакалавър": Национална сигурност (Р) Максимален бал 30	1. Български език 2. История на България	1) ДЗИ по Български език и литература 2) ДЗИ по История и цивилизации	Среден успех от дипломата за завършено средно образование	Български език и литература	История
2.	ОКС "бакалавър": Физическо възпитание и спорт (Р) Максимален бал 24	1. Български език 2. Практически комплексен изпит по физическа подготовка	ДЗИ по Български език и литература	Среден успех от дипломата за завършено средно образование	Български език и литература	
3.	ОКС "бакалавър": Спорт (Р) Максимален бал 18	1. Български език 2. Практически изпит по вид спорт	ДЗИ по Български език и литература	Среден успех от дипломата за завършено средно образование		

СПИСЪК НА СПЕЦИАЛНОСТИТЕ, ФОРМИТЕ НА ОБУЧЕНИЕ, ОБРАЗОВАТЕЛНО-КВАЛИФИКАЦИОННИ СТЕПЕНИ, КОНКУРСНИТЕ ИЗПИТИ И ОЦЕНКИТЕ ОТ ДИПЛОМАТА ЗА СРЕДНО ОБРАЗОВАНИЕ, КОИТО УЧАСТВАТ В ОБРАЗУВАНЕТО НА БАЛА С ПРАКТИЧЕСКИ КОНКУРСЕН ИЗПИТ

№ по ред	ОКС/Специалност (Редовно обучение - Р, Задочно обучение - З)	ОЦЕНКА/И ОТ ПРИЕМНИ ИЗПИТИ (ПО ИЗБОР)*****		Оценки от дипломата за средно образование, които участват в образуването на бала	
		Кандидатстудентски изпити	Държавен зрелостен изпит		Оценка
№	1	2	3	4	5
1.	ОКС "бакалавър": Педагогика на музикалното изкуство (Р) Електронни технологии в музиката (Р) Изпълнителско изкуство (народни инструменти или народно пеене) (Р) Изпълнителско изкуство - поп и джаз (Р) Максимален бал 18	Практически изпит по музика	ДЗИ по музика ДЗИ за придобиване на професионална квалификация (в съответствие със специалността)*	Среден успех от дипломата за завършено средно образование	Български език и литература или Чужд език
2.	ОКС "бакалавър": Педагогика на обучението по изобразително изкуство (Р) Мода (Р) Максимален бал 18	Практически изпит по изобразително изкуство	ДЗИ по изобразително изкуство ДЗИ за придобиване на професионална квалификация (в съответствие със специалността)*	Среден успех от дипломата за завършено средно образование	Български език и литература или Чужд език

№	1	2	3	4	5
3.	ОКС "бакалавър": Българска народна хореография (Р) Съвременна хореография (Р) <i>Максимален бал 18</i>	Практически изпит по танци	ДЗИ за придобиване на професионална квалификация (в съответствие със специалността)*	Среден успех от дипломата за завършено средно образование	Български език и литература или Чужд език
4.	ОКС "бакалавър": Актьорско майсторство (Р) <i>Максимален бал 18</i>	Практически изпит по актьорско майсторство	ДЗИ за придобиване на професионална квалификация (в съответствие със специалността)*	Среден успех от дипломата за завършено средно образование	Български език и литература или Чужд език
5.	ОКС "бакалавър": Производство в развлекателните индустрии и аудио-визуални изкуства (Р) <i>Максимален бал 18</i>	Практически изпит за специалности от Филмови и телевизионни изкуства	ДЗИ за придобиване на професионална квалификация (в съответствие със специалността)*	Среден успех от дипломата за завършено средно образование	Български език и литература или Чужд език
6.	ОКС "бакалавър": Филмово и телевизионно операторство (Р) Филмов и телевизионен монтаж (Р) Филмова и телевизионна режисура (Р) <i>Максимален бал 18</i>	Практически изпит за специалности от Филмови и телевизионни изкуства	ДЗИ за придобиване на професионална квалификация (в съответствие със специалността)*	Среден успех от дипломата за завършено средно образование	Български език и литература или Чужд език

Забележки:

* Удостоверява се с диплома за завършено средно образование и свидетелство за професионална квалификация (чл. 38, ал. 1, т. 1 и т. 2 от Закона за професионалното образование и обучение)

** Оценка от ДЗИ, положен след 2022 година по съответния учебен предмет изучаван във втори гимназиален етап като профилиращ учебен предмет

*** При образуване на състезателния бап за специалност „Право“ на кандидат-студенти, чиято диплома за средно образование е издадена преди въвеждането на държавни злеостни изпити и нямат оценка от държавен зрелостен изпит по български език и литература за балообразуваща оценка се взема общия успех от дипломата за средно образование.

**** Когато в дипломата за средно образование са вписани две оценки по балообразуващ учебен предмет, като едната от тях е от държавен зрелостен изпит, а другата - от курса на обучение, за балообразуваща оценка се счита оценката от държавния зрелостен изпит

***** При образуването на бапа за определени специалности може да участва и приравнената оценка, получена от участия в национални и международни състезания, олимпиади, съгласно Правилата за прием на студенти в ЮЗУ "Неофит Рилски" (чл. 17)

Легенда

Р – Редовна форма на обучение

З – Задочна форма на обучение

Б – Бакалавър. Студентите, приети и успешно завършили обучението си в специалност, за която има знак „Б“, придобиват образователно-квалификационна степен „Бакалавър“. След като се дипломират, те могат да продължат обучението си в образователно-квалификационна степен „Магистър“.

М – Магистър. Студентите, приети и успешно завършили обучението си в специалност, за която има знак „М“, придобиват образователно-квалификационна степен „Магистър“.

ОКС – Образователно-квалификационна степен

Срок на обучение по образователно-квалификационни степени и форми на обучение

Образователно-квалификационна степен	Срок на обучение (в години)	
	Редовно	Задочно
1. „Бакалавър“	4	4
2. „Магистър“	5	5
3. „Магистър“ след завършена степен „Бакалавър“ по същата специалност	1	1
4. „Магистър“ след завършена степен „Бакалавър“ по специалност от друго професионално направление	2	2
5. „Магистър“ след завършена степен „Професионален бакалавър“ в същото професионално направление	2	2

Приложение 5**Списък на специалностите, за които може да се кандидатства с държавен изпит за придобиване на професионална квалификация (в съответствие със специалността)**

Специалност, в която може да се кандидатства	Област на завършено средно професионално образование
Специалности от професионално направление Икономика, Туризъм, Устойчив туризъм, Бизнес мениджмънт и предприемачество	34 Стопанско управление и администрация
Педагогика на музикалното изкуство Изпълнителско изкуство (народни инструменти или народно пеене) Изпълнителско изкуство – поп и джаз Електронни технологии в музиката Педагогика на обучението по изобразително изкуство Мода Българска народна хореография Съвременна хореография Продуцентство в развлекателните индустрии и аудио-визуални изкуства Филмова и телевизионна режисура Филмов и телевизионен монтаж Филмово и телевизионно операторство	21 Изкуства
Оптични технологии, Физика, Медицинска физика, Химия, Медицинска химия, Педагогика на обучението по химия и физика,	44 Физически науки 48 Информатика

<p>Педагогика на обучението по химия и човекът и природата, Педагогика на обучението по физика и математика, Педагогика на обучението по технологии и предприемачество, Информатика, Информационни системи и технологии, Педагогика на обучението по математика, информатика и информационни технологии, Математика, Компютърни системи и технологии, Информационни и комуникационни технологии, Приложни електронни системи, Дизайн и технологии за облекло и текстил, Интелигентни бизнес системи и логистика</p>	<p>52 Техника 64 Ветеринарна медицина 85 Опазване на околната среда</p>
<p>Социални дейности</p>	<p>76 Социални услуги</p>

Приложение 6**Списък на специалностите, за които може да се кандидатства с национално състезание по професия, организирано от МОН и Националния статистически институт**

Специалност, в която може да се кандидатства	Национално състезание по професии
Информационни и комуникационни технологии, Приложни електронни системи, Компютърни системи и технологии, Интелигентни бизнес системи и логистика	Състезание по приложна електроника „Мога и зная как“
Дизайн и технологии за облекло и текстил	„Млади таланти в модата“
Информационни и комуникационни технологии, Приложни електронни системи, Дизайн и технологии за облекло и текстил, Компютърни системи и технологии, Интелигентни бизнес системи и логистика	Международен панаир на учебно-тренировъчните фирми „ТФ ФЕСТ – Млад предприемач“
Информационни и комуникационни технологии, Приложни електронни системи, Дизайн и технологии за облекло и текстил, Компютърни системи и технологии Интелигентни бизнес системи и логистика	Най-добър техник в машиностроенето
Информационни и комуникационни технологии, Приложни електронни системи, Компютърни системи и технологии Интелигентни бизнес системи и логистика	Национален преглед за млади изследователи Енергетика, икономика и математическо моделиране
Информационни и комуникационни технологии, Приложни електронни системи Компютърни системи и технологии Интелигентни бизнес системи и логистика,	Състезание по електроенергетика и икономика „Стани стипендиант на ЧЕЗ“

<p>Всички специалности от Природо-математическия факултет Оптични технологии, Физика, Медицинска физика, Химия, Медицинска химия, Педагогика на обучението по химия и физика, Педагогика на обучението по химия и човекът и природата, Педагогика на обучението по физика и математика, Информатика, Информационни системи и технологии, Педагогика на обучението по математика, информатика и информационни технологии, Математика, Педагогика на обучението по география и история, География и регионална политика, Екология и опазване на околната среда</p>	<p>Европейска олимпиада по статистика, организирана от НСИ</p>
--	--

Приложение 7

ДЕКЛАРАЦИЯ

Долуподписаният/а
..... вх. №, декларирам, че
специалността, по която съм приет/а за студент в първи курс на
..... класиране ме удовлетворява и не желая да
участвам в следващи класирания.

..... 20 г.

Благоевград

ДЕКЛАРАТОР:

ВТОРА ГЛАВА

ПРОГРАМИ ЗА ПОДГОТОВКА И УКАЗАНИЯ ЗА ПРОВЕЖДАНЕ НА СЪСТЕЗАТЕЛНИ ИЗПИТИ

Указание и програма за кандидатстудентския изпит по български език

Изпитът цели да провери до каква степен кандидатът владее съвременните правописни и пунктуационни правила, доколко се ориентира в речниковото богатство на българския книжовен език.

Задачите от изпита засягат както правописа на отделни думи, така и уменията да се откриват и коригират правописни и пунктуационни грешки в предложените текстове и изречения. Изисква се равнище на езикова подготовка, съобразено с критериите, които са залегнали в учебниците по български език на училищния курс за IV – XII клас. Отговорът трябва да е съобразен с условието на задачата.

Примерни въпроси от изпитния тест

Задача 1. Посочете погрешно написаната дума или словосъчетание.

- А) сешоар
- Б) стиропор
- В) анцунг
- Г) четири стола

Задача 2. Посочете броя на грешките в изречението (запетаите са поставени правилно).

Във Вашингтон се провежда конференция на 7 те велики морски сили и Китай и Япония, която орежда въпросите на войната и мира в

далечният изток и саотношението между тонажите на воените футове на победителките във световната война.

- А) 10 грешки
- Б) 11 грешки
- В) 12 грешки
- Г) 13 грешки

Задача 3. Посочете колко запетаи трябва да се поставят в изречението.

Никакви ангели никаква надземна любов тъй присъщи у набожните класици не утешаваха окото.

- А) 1 запетая
- Б) 2 запетаи
- В) 3 запетаи
- Г) 4 запетаи

Литература

1. Официален правописен речник на българския език. Издание на „Просвета – София“, С., БАН, 2012 г.

2. Правопис и пунктуация на българския език. Основни правила. Издание на „Просвета – София“, С., БАН, 2011 г.

3. Стоилов, Антони. Правопис и правоговор. Кандидатстудентски тестове. Правописни правила. Есета. Благоевград, 2006 г. и изданията след това.

4. Пашов, Петър. Практическа българска граматика. Издание на „Народна просвета“, С., 1989 г. и изданията след това.

Указание за кандидатстудентския изпит по история на България

Кандидатстудентският изпит по история на България в ЮЗУ „Неофит Рилски“ – Благоевград се провежда под формата на тест, който включва проверка на знанията и уменията на кандидат-студентите, придобити при обучението им по история в средното общообразователно училище. Тестът по история на България включва общо 45 тестови задачи с избираеми (затворени) отговори от различен тип: тестови задачи

за разпознаване на исторически събития, факти, личности и обекти; тестови задачи, отнасящи се до разграничаване и определяне на съдържанието на понятия от историята; тестови задачи свързани с правенето на логически изводи, обобщения и заключения.

Тестовите задачи са разпределени в 3 секции, както следва: секция 1 – Българско средновековие; секция 2 – Българско възрождане; секция 3 – Нова българска история. Всяка секция включва по 15 тестови задачи от съответният период. Всеки верен отговор носи като бонус по една точка. Съдържанието на тестовите задачи се формира на основата и в хронологическите рамки на посочената по-долу тематична програма, държавните образователни изисквания по история и учебните програми по българска история в средното училище.

Програма по история на България

1. Създаване и начално развитие на българската държава

Прародина и разселване на славяните. Обществено-икономическо и културно развитие на славяните. Прабългарите – произход и ранна история. Обществен строй и култура. Стара Велика България и нейното разпадане. Разселване на прабългарите. Причини и фактори за създаване на държавата. Взаимоотношенията между славяни и прабългари. Граници и първоначално устройство на държавата. Укрепване на българската държава при хан Тервел.

2. България през първата половина на IX век

Българската държава при управлението на хан Крум (803–814). Военна експанзия и териториално разширение. Законодателна и реформаторска дейност. България при хан Омуртаг (814–831). Външнополитически отношения. Реформи и строителна дейност. Териториално разширение при ханове Маламир (832–836) и Пресиан (837–852).

3. България при управлението на княз Борис I

Външна политика на хан Борис през периода 852-863 г. Покръстване на българите. Процесът на християнизация и реакцията срещу

него. Дипломацията на княз Борис за създаване на самостоятелна българска църква. Значение на покръстването. Начало на славянобългарската книжнина. Създаване на славянска писменост. Кирил и Методий – първи славянски просветители. Моравската мисия на двамата братя и резултатите от нея. Възникване на Плисковско-Преславското и Охридското книжовно и културно средище. Формиране на българската народност.

4. Политическо и културно могъщество на България при Симеон Велики

Преславският събор и неговите решения. Симеон Велики - последовател на делото на княз Борис I. Войни с Византия за политическа хегемония на Балканския полуостров. Войни със Сърбия и Хърватско. Последици от войните. „Златен век“ на българската култура. Развитие на архитектурата, приложното изкуство и книжнината. Значението на „Златния век“ за културното развитие на другите славянски народи.

5. България при приемниците на Симеон

Цар Петър на българския престол. Договорът от 927 г. и признаване на царската титла на българския владетел. Вътрешно състояние на българската държава. Богомилството – идеология, организация и разпространение. Походите на киевския княз Светослав. Завладяване на Източна България от Византия. Реорганизиране на западните територии на българска държава и антивизантийската съпротива начело със Самуил. Краят на Първото българско царство.

6. Възстановяване и укрепване на българската държава при първите Асеневци

Положението на българския народ под византийска власт. Борби на българския народ за освобождение. Въстанието на Петър и Асен и възстановяване на българската държава. Калоян начело на управлението на българската държава. Завършване на освободителното дело на Асеневци. Войни с Византия. Дипломацията на Калоян. Отношения с Унгария, Рим и Латинска империя. Разгром на кръстоносците.

7. Възход на българската държава при управлението на цар Иван Асен II

Отслабване на българската държава при цар Борил (1207–1218). Антиеретическият събор през 1211 г. в Търново. Възкачване на Иван Асен II (1218– 1241) на българския престол. Външната политика на цар Иван Асен II. Териториално разширение и укрепване на централната власт. Отношения с Епирско деспотство и Латинската империя. Битката при Клокотница. Възстановяване на Българската патриаршия през 1235 г. Културният живот по времето на цар Иван Асен II.

8. Средновековна България през XIV век

Временна стабилизация на българската държава при цар Теодор Светослав (1300-1321). България при управлението на цар Иван Александър (1331- 1371). Социално-религиозни учения и движения в българското общество през XIV в. Залезът на средновековна България 1371-1396 г.

9. Ранно българско Възраждане (XVIII – първата четвърт на XIX в.)

Същност на възрожденската епоха. Периодизация на Българското възраждане. Обществено-икономически промени в българските земи през XVIII и началото на XIX в. Зараждане на националноосвободителна идеология. Паисий Хилендарски и „История славянобългарска“. Софроний Врачански – книжовна и политическа дейност. Преписи и преправки на „История славянобългарска“, и тяхното разпространение в българските земи.

10. Новобългарската просвета и култура през Възраждането

Предпоставки и фактори на просветното движение. Новобългарските училища в Мизия, Тракия и Македония. Развитие и постижения. Видни представители и просветители. Основни тенденции в развитието на книжовността, литературата, периодичния печат, науката, изкуството. Външни културни влияния.

11. Църковно-национална борба на българския народ през Възраждането

Причини, етапи и характер на борбата. Първи прояви на съпротива срещу гръцките духовници. Неофит Бозвели и Иларион Макариополски – водачи на църковно-националното движение. Църковната борба след Кримската война. Идейни течения. Създаване на Българската екзархия. Формиране и признаване на българската нация.

12. Начало на организирано национално-революционно движение (50-те и 60-те години на XIX в.)

Обществено-икономически и политически промени в българските земи след Кримската война. Политически организации и течения сред българската емиграция през 50-те и 60-те години на XIX век. Г. С. Раковски – идеолог на националноосвободителната борба. Планове за освобождението на България. Идеята за балканско сътрудничество. Първата и Втората българска легия. Изпращане на чети в България.

13. Образуване и дейност на БРЦК (1869-1875 г.)

Образуване на БРЦК. Идеологията на Любен Каравелов и неговата политическа дейност. Създаване на Вътрешната революционна организация. Васил Левски – организатор и идеолог на българската национална революция. Обединително събрание на БРЦК - програмни документи. Гибелта на Левски – удар върху революционното движение. Христо Ботев и участието му в БРЦК. Идеино-политически възгледи и революционна дейност на Ботев. Задълбочаване на кризата в Османската империя и опита за въстание през 1875 г.

14. Освобождението на България (1876-1878 г.)

Подготовка, избухване и ход на Априлското въстание. Характер и значение на въстанието. Световната общност в защита на българския народ. Цариградската конференция и нейните решения. Дейността на руската дипломация. Обявяване и ход на освободителната война. Участие на българите във войната. Санстефански и Берлински договор. Значение на Руско-турската освободителна война.

15. Възстановяване и уредба на българската държава

Временно руско управление. Приемане на Търновската конституция. Характер и основно съдържание на новата конституция. Изборът на Александър Батенберг за княз на България. Съпротивата срещу решенията на Берлинския конгрес. Кресненско-Разложкото въстание. Първи политически партии и обществено-политически борби. Управление на Либералната партия. Режим на пълномощията.

16. Съединението на Княжество България и Източна Румелия

Уредба и политически живот на Източна Румелия. Подготовка и обявяване на Съединението. Великите сили и българското Съединение. Сръбскобългарската война 1885 г. Букурещки договор. Цариградска конференция. Топханенски акт 1886 г. Значение на Съединението.

17. Националноосвободително движение в Македония и Одринско

Обстановката в неосвободените български земи след Берлинския договор. Дейността на Българската Екзархия. Създаване на ВМОРО - организационно и идейно оформяне. Основаване на Върховния македоно-одрински комитет и неговата начална дейност. Горноджумайското въстание 1902 г. Илинденско-Преображенско въстание 1903 г. – хронология и историческа характеристика.

18. България по време войните 1912-1918 г. и последиците от тях

Националните противоречия на Балканите в началото на XX век и перспективите за тяхното разрешение. Подготовка на България за освободителната война. Балканският съюз и Първата Балканска война 1912-1913 г. Характер и значение на войната. Междусъюзническа война 1913 г.. Включване на България в Първата световна война. Последици за България от участието ѝ във войните. Ньойският мирен договор 1919 г.

19. България след Първата световна война. Управление на БЗНС

Идеология и политическа платформа на БЗНС. БЗНС на власт 1919-1923 г. Реформената дейност на земеделското правителство. Отношение на отделните социални и политически среди към реформите. Външна политика. Краят на управлението на БЗНС.

Литература

История и цивилизации за 10 клас (печатно издание с електронен вариант). Христо Матанов, Илия Илиев, Красимира Табакова, Валери Колев, Румяна Маринова Христиди. С.: „КЛЕТ БЪЛГАРИЯ“ ООД, 2019.

История и цивилизации за 10 клас (печатно издание с електронен вариант). Искра Баева, Дияна Ботева, Петър Ангелов, Иван Тютюнджиев, Пламен Митев, Николай Поппетров, Евгения Калинова, Надка Васева, Валентина Павлова, Веселина Иванова. С.: „КЛЕТ БЪЛГАРИЯ“ ООД, 2019.

История и цивилизации за 10 клас (печатно издание с електронен вариант). Пламен Павлов, Райна Гаврилова, Веселин Янчев, Любомир Огнянов, Мария Трифонова Бенова, Мария Босева Георгиева, Кирил Славчев. С.: „Просвета – София“ АД, 2019.

История и цивилизации за 10 клас (печатно издание с електронен вариант). Милко Палангурски, Иван Лазаров, Красимира Мутаfoва, Иван Русев, Лъчезар Стоянов, Виолета Стойчева, Юлия Симеонова. С.: ИК „РИВА“ АД, 2019.

История и цивилизации за 10 клас. Людмил Спасов, Петко Петков, Тодор Мишев, Владимир Ангелов, Катя Бенчева. С.: Домино, 2019.

Примерен тест по история на България

Секция 1 – Българско средновековие

1. Името „Авитохол“, засвидетелствано в „Именника на българските ханове“ се идентифицира с име на:

- А) хунски вожд
- Б) хазарски хан
- В) славянски княз
- Г) аварски владетел

2. Древните географи обозначавали с наименованието „Венедски залив“:

- А) Черно море
- Б) Балтийско море
- В) Каспийско море
- Г) Мраморно море

3. Комитатът е:

- А) висша дворцова длъжност в средновековна България
- Б) административна единица в Първото българско царство
- В) историческа област във Византия
- Г) наименование на византийски чиновник

4. През „езическия период“ българският владетел е титулуван:

- А) княз
- Б) хан ювиги
- В) цар
- Г) император

5. В кой от посочените договори се споменава за размяна на политически бегълци:

- А) договорот между хан Аспарух и Византия от 681 г.
- Б) българо-византийският договор от 716 г.
- В) договорот на хан Омуртаг с Византия от 815 г.
- Г) „Дълбокият мир“ от 863 г.

6. В хода на приемането на християнството в България най-напред били покръстени:

- А) княз Борис I и семейството му
- Б) прабългарската аристокрация в столицата Плиска
- В) българските пратеници пристигнали във византийската столица

Г) широките маси от народа

7. Кой от изброените извори посочва конкретна година на Покръстването:

- А) Отговорите на папа Николай I по допитванията на българите
- Б) надписът от Балши
- В) съчинението „Царе“ на Йосиф Генезий
- Г) Старобългарският разказ за покръстването

8. Кое от твърденията не се отнася за Преславския събор от 893 г.:

- А) избира нов владетел на българския престол
- Б) премества столицата на страната
- В) обявява славянският език за официален богослужебен и държавен език
- Г) провъзгласява Симеон за цар

9. Кое от събитията се отнася за времето, когато управлява Симеон Велики:

- А) Методий е ръкоположен за епископ на Великоморавия
- Б) Св. Климент се установява в югозападните български земи
- В) Българската църква се обособява като автокефална архиепископия
- Г) българи и араби замислят съвместна обсада на Константинопол

10. В хода на освободителната борба Петър и Асен активно използват на своя страна:

- А) русите
- Б) печенегите
- В) узите
- Г) куманите

11. Кое от посочените събития не е свързано с избухването на въстанието на Петър и Асен:

- А) освещаването на църквата „Св. Димитър“ в Търново
- Б) налагането на извънреден данък от Исак II Ангел във връзка с предстоящата му сватба
- В) отказът на византийския император да предостави на Петър и Асен земя за владение
- Г) преминаването на кръстоносците от Третия кръстоносен поход през Балканския полуостров

12. Около 1200 г. единственият град на север от Стара планина, който не се владее от българите е:

- А) Дръстър (Силистра)
- Б) Преслав

В) Ловеч

Г) Варна

13. Посочете събитието, което НЕ Е последица от убийството на Калоян:

А) Иван Асен и Александър се установяват в руското Галичко княжество

Б) Боляринът Стрез управлява като независим владетел във Вардарска Македония

В) Алексей Слав се отцепва като самостоятелен владетел в РодопскоПиринската област
Г) Иванко става управител на Пловдивската област

14. Кои от изброените манастири са получили дарствени грамоти от цар Иван Асен II:

А) Рилския и Зографския

Б) Рилския и Хилендарския

В) Ватопед и Хилендарския

Г) Ватопед и Зографския

15. С наименованието „хорà” във Второто българско царство се означава:

А) приближените на владетеля лица

Б) крепостните селяни

В) църковно-административна единица

Г) държавна административно-териториална единица

Секция 2 – Българско възраждане

1. Ранното българско възраждане включва времето от:

А) началото на XVIII до средата на XIX в.

Б) 1762 г. до началото на XIX в.

В) началото на XVIII до 20-те години на XIX в.

Г) 1762 г. до средата на XIX в.

2. Посочете значението на понятието „чифлик” през Възраждането:

А) форма на занаятчийско производство

- Б) поземлено владение на спахия
В) производствен цех
Г) земеделско стопанство, произвеждащо главно за пазара
3. Коя от книгите на Софроний Врачански е издадена в 1809 г.:
- А) „Житие и страдание на грешния Софроний“
Б) „Неделник“
В) „Театрон политикон или гражданско позорище“
Г) двата видински сборника
4. Кое от твърденията се отнася за д-р Петър Берон:
- А) пише трудове в областта на философията и естествените науки
Б) открива новобългарско училище в Котел
В) съставя план за освобождение на България
Г) написва книгата „Древните и сегашните българи“
5. За най-ранна проява на църковнонационалната борба се счита:
- А) искането на Хаджи Трайко от Скопие за смяна на местния владика
Б) исканията на врачанските първенци за смяна на владиката Методий
В) конфликтът на търновските първенци с владиката Иларион Критски
Г) надигането на първенците от Самоков срещу владиката Игнатий
6. Хатихумаюнът е:
- А) акт на Високата порта, разрешаващ построяването на български храм в Цариград
Б) османски законодателен сборник от XIX в.
В) реформен акт на западноевропейските страни
Г) османски реформен акт издаден след Кримската война
7. На 3-ти април 1860 г. българите в Цариград:
- А) отхвърлят зависимостта си от Цариградската патриаршия
Б) приемат устава на Цариградската българска община
В) подават до Високата порта нов програмен документ по българския църковен въпрос
Г) откриват свой храм в османската столица

8. Предложението на Добродетелната дружина за създаването на българо-турска дуалистична монархия е адресирано до:

- А) Високата порта
- Б) Русия
- В) Австро-Унгария
- Г) Парижката мирна конференция по критския въпрос

9. Водач на униатското движение сред българите е:

- А) Драган Цанков
- Б) Йосиф Соколски
- В) Стоян Чомаков
- Г) Тодор Бурмов

10. Къде Георги Раковски за пръв път излага идеите си за освобождение на България:

- А) в Одеския план
- Б) в Белградския план
- В) във в-к „Дунавски лебед“
- Г) в „Превременния закон за народните горски чети за 1867 лето“

11. С понятието „Привременно българско началство“ се означава:

- А) ръководен орган на революционното движение, съгласно Белградския план на Раковски
- Б) ръководен орган на Цариградската българска община
- В) революционен орган, според Одеския план на Раковски
- Г) върховен ръководен орган на БРЦК в Букурещ

12. Първата ж. п. линия построена в българските земи през Възраждането е:

- А) Цариград-Саранбей (дн. Септември)
- Б) Русе-Варна
- В) Белово-София-Пирот
- Г) Свищов-Търново-София

13. Какво е значението на думата „алафранга“ през Възраждането:

- А) наименование на английската аристократическа класа
- Б) наименование на американската модна линия
- В) наименование на италианската модна тенденция

Г) френският начин на живот и стил на облекло

14. Кое от изданията е орган на Българското книжовно дружество:

А) Сп. „Български книжници“

Б) Сп. „Зорница“

В) Сп. „Българска старина“

Г) „Периодично списание“

15. На кого принадлежат думите: „ ... с една обща революция да се направи коренно преобразование на сегашната държавна деспотско-тиранска система и да се замени с демократска република“:

А) на Георги Раковски

Б) на Любен Каравелов

В) на Васил Левски

Г) на Христо Ботев

Секция 3 – Нова българска история

1. Определението „трибутарно“, отнасящо се до международния статут на Княжество България след Освобождението отразява:

А) зависимостта на страната от Османската империя

Б) зависимостта на България от Великите сили

В) зависимостта на страната от Русия

Г) независимостта на българската държава

2. Кое от посочените лица предлага по време на Учредителното събрание София за столица на България:

А) Петко Славейков

Б) Петко Каравелов

В) Марин Дринов

Г) Драган Цанков

3. Конституционната монархия е форма на държавно управление, при която:

А) конституцията признава избран или наследствен монарх за държавен глава

Б) монарха притежава цялата политическа власт

В) монархът има само символична власт

- Г) монархът не е ограничен от конституцията
4. Кое от изброените според Търновската конституция правомощия НЕ Е в компетенциите на българския княз:
- А) представлява държавата в международните отношения
 - Б) назначава и уволнява министрите
 - В) върховен началник на българските въоръжени сили
 - Г) приема бюджета на страната
5. Промени в Органическия устав на Източна Румелия могат да са правят само със съгласието на:
- А) главния управител
 - Б) Постоянния комитет
 - В) султана и Великите сили
 - Г) султана на Турция
6. Департаментите в Източна Румелия са административни единици равностойни на:
- А) окръзи
 - Б) околии
 - В) области
 - Г) общини
7. В кой от изброените градове заседава Великото народно събрание гласувало на княз Александър Батенберг извънредни пълномощия:
- А) столицата София
 - Б) столицата на Източна Румелия - Пловдив
 - В) старопрестолния град Велико Търново
 - Г) град Свищов
8. Предложението за уреждане на Съединението чрез преки българо-турски преговори е направено от:
- А) Русия
 - Б) Австро-Унгария
 - В) Англия
 - Г) Германия
9. Кой от изброените форуми се състои през 1895 г.:
- А) учредяването на революционната организация в Солун
 - Б) провеждането на конгрес на ВМОРО в Солун

В) създаването на Върховния македонски комитет в София

Г) провеждането на нов конгрес на ВМОРО в Солун

10. Възникването на т. нар. „Крушевска република“ е свързано с:

А) Кресненско-Разложкото въстание от 1878 г.

Б) Горноджумайското въстание през 1902 г.

В) въстанието в Македония през 1903 г.

Г) въстанието в Одринска Тракия през 1903 г.

11. Кой от опозиционните водачи е хвърлен в затвора заради изказванията си срещу включването на България в Първата световна война:

А) Иван Ев. Гешов

Б) Александър Малинов

В) Стоян Данев

Г) Александър Стамболийски

12. Българското настъпление в Егейска Македония по време на Първата световна война е спряно защото:

А) съглашенските сили под френско командване се оказват непобедими

Б) българите търпят тежко поражение от англо-френските части

В) по нареждане на германското командване

Г) поради съпротивата на местното население

13. Кое от посочените значения се отнася за понятието „кондоминиум“:

А) територия, притежаваща пълна независимост

Б) територия без установена власт

В) територия, която притежава автономия

Г) съвместно владение на територия от няколко държави

14. Посочете значението на понятието „репарация“:

А) поемане на финансовите задължения на една страна от друга

Б) неизпълнение на финансови задължения на една страна към

друга

В) опрощаване задълженията на една страна от друга

Г) дължимо от победена държава обезщетение към страната-победител

15. Контрол върху изпълнението от страна на България на задълженията ѝ, произтичащи от Ньойския договор осъществява:

- А) българското правителство
- Б) Народното събрание
- В) Междусъюзническата комисия
- Г) българското външно министерство

Указание и програма за кандидатстудентския изпит по математика

Конкурсният изпит по математика за ЮЗУ „Неофит Рилски“ се провежда присъствено под формата на тест, както и дистанционно под формата на електронен тест в платформата за електронно обучение Blackboard. Тестът е с продължителност до 2 астрономически часа и съдържа материал, включен в учебното съдържание изучавано под формата на задължителна подготовка в гимназиалния етап от 8 до 10 клас, както и учебното съдържание изучавано под формата на общообразователна подготовка в 11 и 12 клас на българското средно училище.

По време на теста се допуска използването на четиризначни математически таблици и формули, както и друга справочна литература, одобрена от МОН. Препоръчително е кандидат-студентите да чертаят геометричните фигури с прибори.

Програма по математика

Квадратен корен. Корен n -ти. Коренуване на произведение, частно, степен и корен. Основни свойства на корените.

Квадратен тричлен. Квадратно уравнение. Решаване на квадратни уравнения. Формули на Виет.

Неравенства и системи неравенства от първа и втора степен с едно неизвестно.

Разпределение на корените на квадратното уравнение.

Уравнения от втора степен с две неизвестни. Системи уравнения от втора степен с две неизвестни. Решаване на системи уравнения от

втора степен с две неизвестни, едното от уравненията на които е от първа степен. Решаване на системи уравнения от втора степен с две неизвестни, на които и двете уравнения са от втора степен.

Модулни уравнения и неравенства.

Ирационални уравнения и неравенства.

Показателна функция и нейните свойства. Логаритмична функция и нейните свойства. Формула за смяна на основата на логаритмичната функция.

Показателни и логаритмични уравнения. Показателни и логаритмични неравенства при постоянна и променлива основа.

Безкрайни числови редици. Аритметична и геометрична прогресия. Приложения.

Граница на безкрайна числова редица. Сходящи редици. Сума на безкрайно малка геометрична прогресия.

Функции. Граница на функция. Някои забележителни граници. Непрекъснатост на функция. Свойства на непрекъснатите функции. Най-малка и най-голяма стойност на функция.

Функциите синус, косинус, тангенс и котангенс. Дефиниции и основни свойства. Основни тригонометрични твърдения. Преобразуване на тригонометрични изрази.

Тригонометрични уравнения и неравенства.

Еднаквост. Признаци за еднаквост на триъгълници.

Подобност. Признаци за подобност на триъгълници. Връзка между лицата на подобни триъгълници и многоъгълници.

Решаване на правоъгълен триъгълник. Решаване на произволен триъгълник. Синусова теорема. Косинусова теорема. Лице на триъгълник и многоъгълник.

Окръжност и кръг. Дължина на окръжност. Лице на кръг и частите му.

Взаимно положение на две прави, на права и равнина и на две равнини в пространството. Ъгъл между две прави. Ъгъл между права и равнина. Перпендикулярност на права и равнина. Успоредно и ортогонално проектиране. Двустенен ъгъл. Перпендикулярни равнини. Перпендикуляр и наклонена към една равнина.

Призма, паралелепипед, пирамида, пресечена пирамида. Свойства. Формули за лицата на повърхнините и за обемите им.

Цилиндър, конус, пресечен конус и сфера. Формули за лицата на повърхнините и за обемите им.

Литература:

Учебници по математика за 7 – 12 клас.

Учебници и помагала за ЗИП и СИП по математика за средните училища.

Цветанка Стоилкова, Сборник от задачи и тестове по математика с подробни решения за учениците от 8 до 12 клас, зрелостници и кандидат-студенти. Първа част - Алгебра и тригонометрия, Рая, 2018.

Цветанка Стоилкова, Сборник от задачи и тестове по математика с подробни решения за учениците от 8 до 12 клас, зрелостници и кандидат-студенти. Втора част - Геометрия, Рая, 2018.

П. Коларов и др., Сборник от задачи по алгебра 7 – 12 клас, Интеграл, Добрич, 2010.

Хр. Лесов и др., Сборник от задачи по геометрия 7 – 12 клас, Народна просвета, София, 2000.

Р. Русев, Вл. Георгиев, Ръководство за решаване на задачи по математика за кандидат-студенти, Наука и изкуство, София, 1971.

К. Петров, Ръководство за решаване на задачи по математика, Народна просвета, София, 1980.

Указания за кандидатстудентския изпит по химия

Кандидатстудентският изпит по химия за ЮЗУ „Неофит Рилски“ – Благоевград се провежда под формата на тест в платформата за електронно обучение Blackboard. Тестът съдържа 42 задачи от ”затворен тип”. Продължителността на изпита е до 90 минути. При провеждане на кандидатстудентския изпит се допуска използване на периодична таблица (система), таблица за разтворимост, ред за относителна активност на металите, ред за относителна активност на анионите и калкулатор.

Учебното съдържание необходимо за успешна подготовка на кандидат-студентите се изучава в задължителна подготовка от седми до десети клас.

Основна литература

(одобрени от МОН учебници – задължителна подготовка)

1. Химия и опазване на околната среда за 7. клас, изд. „Педагог 6“, 2018г. Автори: М. Павлова, М.Кирова, Ел.Бояджиева.
2. Химия и опазване на околната среда за 8. клас, изд. „Педагог 6“, 2017г. Автори: М. Павлова, М.Кирова, Ел.Бояджиева.
3. Химия и опазване на околната среда за 9. клас, изд. „Педагог 6“, 2018г. Автори: М. Павлова, М.Кирова, Ел.Бояджиева.
4. Химия и опазване на околната среда за 10. клас, изд. „Педагог 6“, 2019г. Автори: М. Павлова, М.Кирова, Ел.Бояджиева.
5. Матура за отличен по химия и опазване на околната среда, автори: А. Тафрова, Ст. Манев, В. Димитрова, изд. „Просвета“, основано 1945.

Кандидат-студентите могат да ползват и всички други одобрени от МОН учебници по химия и опазване на околната среда за 7, 8, 9 и 10 клас (задължителна и профилирана подготовка), чието съдържание отговаря на посочената програма.

Примерен кандидатстудентски изпит по химия

Прочетете внимателно условието на задачата и отбележете с „X” верния отговор!

1. Частицата, която съдържа 12 протона в ядрото и 10 електрона в електронната обвивка е:

- А) електронеутрален атом;
- Б) йон с 1 положителен заряд;
- В) йон с 2 положителни заряда;
- Г) йон с 2 отрицателни заряда.

2. В кой ред веществата са подредени според вида на химичната им връзка:

	йонна	ковалентна полярна	ковалентна неполярна
А)	KCl	HCl	H ₂
Б)	H ₂	KCl	HCl
В)	KCl	H ₂	HCl
Г)	HCl	KCl	H ₂

3. Слабата реактивоспособност на азота при обикновени условия се определя от неговата:

- А) здрава йонна връзка;
- Б) двойна ковалентна полярна връзка;
- В) тройна ковалентна полярна връзка;
- Г) тройна ковалентна неполярна връзка.

4. В химичното съединение PCl₅ степените на окисление са съответно:

- А) на фосфора + 1, на хлора - 5;
- Б) на фосфора - 1, на хлора + 5;
- В) на фосфора + 5, на хлора - 1;
- Г) на фосфора -5, на хлора +1.

5. Средната скорост на процеса: $I_{2(r)} + H_{2(r)} \rightleftharpoons 2 HI_{(r)}$ може да се изрази по следния начин:

А) $\bar{v} = \frac{c(I_2)}{\Delta t}$; Б) $\bar{v} = \frac{2c(I_2)}{\Delta t}$; В) $\bar{v} = -\frac{\Delta c(HI)}{\Delta t}$;
 Г) $\bar{v} = -\frac{\Delta c(I_2)}{\Delta t}$.

6. Посочете грешното твърдение. Скоростта на една химична реакция зависи от:

- А) природата на реагиращите вещества;
- Б) последователността на смесване на веществата;
- В) температурата, при която се извършва;
- Г) агрегатното състояние на реагиращите вещества.

7. Катализаторите:

- А) променят топлинния ефект на процеса;
- Б) винаги предизвикват намаляване на скоростта на процесите;
- В) винаги предизвикват нарастване на скоростта на процесите;
- Г) предизвикват нарастване или намаляване на скоростта на процесите.

8. Процес, при протичането на който се отделя топлина, се нарича:

- А) термичен;
- Б) екзотермичен;
- В) ендотермичен;
- Г) горивен.

9. Химичното равновесие е характерно за:

- а) обратимите процеси;
- б) необратимите процеси;
- в) ендотермичните процеси;
- г) екзотермичните процеси.

10. При прибавяне на нови количества кислород в равновесната система $2 \text{H}_2(\text{r}) + \text{O}_2(\text{r}) \rightleftharpoons 2 \text{H}_2\text{O}(\text{r}) + Q$

количеството получена вода:

- А) расте;
- Б) намалява;
- В) не се променя;
- Г) първоначално намалява, а след това расте.

11. Температурата на замръзване на разтворите е:

- а) по-висока от тази на чистия разтворител;
- б) по-ниска от тази на чистия разтворител;
- в) еднаква с тази на чистия разтворител;
- г) еднаква с тази на разтвореното вещество.

12. В три епруветки има разтвори със следните данни за рН:

рН=5

рН=9

рН=11

Следователно с основен характер са разтворите в епруветки:

- А) 1 и 2;
- Б) 2 и 3;
- В) 1 и 3;
- Г) 1, 2 и 3.

13. С формулата KNO_3 се означава съединението:

- А) калиев нитрид;
- Б) калиев нитрит;
- В) калиев нитрат;
- Г) калциев нитрат.

14. Кое от следните взаимодействия не е възможно?

- A) $\text{Cu} + \text{конц. HCl} \rightarrow$;
- Б) $\text{Cu} + \text{конц. HNO}_3 \rightarrow$;
- В) $\text{Zn} + \text{разр. HCl} \rightarrow$;
- Г) $\text{Fe} + \text{разр. HNO}_3 \rightarrow$.

15. С кое уравнение е изразен процес неутрализация?

- A) $\text{CuO} + 2 \text{HCl} \rightarrow \text{CuCl}_2 + \text{H}_2\text{O}$;
- Б) $2 \text{Na} + 2 \text{HCl} \rightarrow 2 \text{NaCl} + \text{H}_2$;
- В) $\text{NaOH} + \text{HCl} \rightarrow \text{NaCl} + \text{H}_2\text{O}$;
- Г) $\text{Na}_2\text{O} + 2 \text{HCl} \rightarrow 2 \text{NaCl} + \text{H}_2\text{O}$.

16. Кое от посочените понятия трябва да се запише в свободното място, за да се изрази генетичната връзка между елемент от VII A група на периодичната таблица и неговите съединения:

неметал \rightarrow \rightarrow киселина

- A) основен оксид;
- Б) киселинен оксид;
- В) амфотерен оксид;
- Г) неутрален оксид.

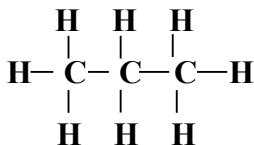
17. В кой ред всички посочени съединения на азота са замърсители на въздуха:

- A) NO , NO_2 , N_2O_3 ;
- Б) NO_2 , N_2O_3 , KNO_3 ;
- В) NO_2 , NaNO_3 , KNO_2 ;
- Г) HNO_3 , NO , NaNO_3 .

18. Хлорът е използван като бойно отровно вещество, защото е:

- A) лек газ, който блокира дишането;
- Б) лек газ, който блокира центъра на равновесието;
- В) тежък газ, който предизвиква обриви;
- Г) тежък газ, който блокира дишането.

19. Колко верижни изомера има пропанът?

А) два; Б) три; В) четири; Г) няма изомери.

20. Етиловият алкохол (етанол) се означава с формулата:

а) $\text{C}_2\text{H}_5\text{CHO}$;

б) CH_3OH ;

в) $\text{C}_2\text{H}_5\text{OH}$;

г) $\text{C}_2\text{H}_5\text{COOH}$.

21. Общата формула за означаване на хомоложния ред на алканите е:

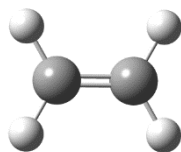
А) $\text{C}_n\text{H}_{2n+2}$;

Б) $\text{C}_n\text{H}_{6n-2}$;

В) C_nH_{2n} ;

Г) $\text{C}_n\text{H}_{2n-2}$.

22. Показаният модел на въглеводород е на:

А) етан;

Б) етен;

В) етин;

Г) метан.

23. Природни полимери са:

А) нишестето и целулозата;

Б) целулозата и захарозата;

В) захарозата и белтъците;

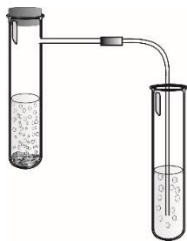
Г) белтъците и фруктозата.

24. Наличието на сулфатни йони в разтвор може да се докаже с разтвор на:

- A) BaCl_2 ;
- Б) AgNO_3 ;
- В) HCl ;
- Г) NaOH .

25. Ако в показания на фигурата съд 1 има варовик и солна киселина, то газът, който барбутира през съдържащата се в съд 2 вода е:

1

2

- A) O_2 ;
- Б) H_2 ;
- В) HCl ;
- Г) CO_2 .

Отговорите на задачите от 26. до 33. вкл. записвайте в свитъка за свободните отговори!

26. При взаимодействие на алкален метал с вода се образува съединение, което е известно като „сода каустик“ и се използва за получаване на сапун.

- A) Запишете химичната формула на това съединение.
- Б) Как се оцветява фенолфталеинът в разтвор на сода каустик?
- В) Безопасно ли е да се пипа сода каустик с ръка?

27. В равновесната система $\text{N}_{2(g)} + \text{O}_{2(g)} \rightleftharpoons 2\text{NO}_{(g)}$ е добавено известно количество кислород.

A) Запишете кинетичното уравнение за реакцията, която ще протече с по-голяма скорост след въздействието.

Б) Ще се промени ли равновесното състояние, ако в системата се внесе катализатор?

28. Дадени са по 100 cm^3 разтвори на HCl и H_2SO_4 с концентрация 1 mol/L :

А) В кой разтвор има по-висока концентрация на водородни йони? Аргументирайте отговора си.

Б) Изразете дисоциацията на веществото в този разтвор.

В) Колко cm^3 разтвор на KOH с концентрация 1 mol/L са необходими за пълната неутрализация на 50 cm^3 от разтвора на HCl ?

29. Посочете наименованията на съединенията от Колона I, като изберете от посочените в Колона II:

Колона I	Колона II
А) KBr	1. амониев хлорид
Б) CaCl_2	2. калиев хлорид
В) Na_2S	3. динатриев сулфид
Г) NH_4OH	4. калиев бромат
	5. амониев хидроксид
	6. калиев бромид
	7. калциев дихлорид
	8. динатриев сулфит

30. При смесване на кои от посочените двойки вещества BaCl_2 и CuSO_4 ; II. HCl и K_2SO_4 ; III. CaCO_3 и HCl се наблюдава:

А) Отделяне на газ.

Б) Образуване на утайка.

В) Изразете тези процеси с пълни йонни уравнения.

31. При изгаряне на сярата се получава газ с остра задушлива миризма. Една част от този газ е пропусната през вода, а друга – през тръбичка, пълна с СаО.

А) Изразете процеса на горене на сярата с химично уравнение. Как се нарича получения газ?

Б) Как се нарича веществото, получено при пропускане на газа през вода? Означете процеса с химично уравнение.

В) Какъв продукт се получава в тръбичката? Изразете процеса с химично уравнение

32. Посочете коя от формулите в колона II отговаря на всеки от посочените в колона I класове органични съединения:

Колона I	Колона II
А) Алдехид	1. C_2H_4
Б) Алкохол	2. CH_3COCH_3
В) Амин	3. C_3H_7OH
Г) Карбоксилна киселина	4. $HCHO$
	5. CH_3COOH
	6. $C_6H_5NH_2$

33. Изразете с химични уравнения получаването на:

А) 1,2-дибромоетан от етен.

Б) Нитробензен от бензен.

В) Посочете вида на всяка от реакциите.

Указание за кандидатстудентския изпит по английски език

1. Структура на изпита

Конкурсният изпит по английски език се провежда в рамките на изучавания в средното общообразователно училище лексико-граматически материал, разширен до степен на активно владение на около 7 000 думи и изрази.

Изпитът се състои от следните две части:

Първа част: Четене с разбиране на два текста.

Втора част: Лексико-граматичен тест с две тестови задачи.

Общото времетраене на изпита е до 2 астрономически часа.

2. Описание на отделните части и оценяване:

1. Първа част, четене с разбиране (Reading Comprehension), се състои от два различни текста, всеки от които е с различен тип формат на задачите:

1.1. Първи текст: обем от около 300 думи, който е разделен на параграфи и при който следва да се избере най-подходящото заглавие за всеки от отделните параграфи в текста .

Оценяване: Всеки верен отговор носи по две точки, общо 10 точки.

1.2. Втори текст: обем от около 300 думи, който проверява способността на кандидатите да преценят кое от посочените твърдения е вярно, грешно или не е споменато в текста. Една от задачите на този вид упражнение е посочване на верен отговор при избор от няколко варианта. Втората задача за проверка на знанията на кандидатите е упражнение, свързано с отговор на въпроси към текста или намиране на дума в текста, за чието значение е предложено обяснение и/или определение под самия текст.

Оценяване: Всеки верен отговор носи следните точки:

A. 5 верни изречения, всяко по 2 точки, общо 10 точки

B. 5 верни отговора, всяка по 2 точки, общо 10 точки

2. Втора част, лексикално-граматичен тест (Use of English) се състои от две задачи:

2.1. Първа задача. Текст с 10 празни места, които се попълват по избор от четири зададени думи, една от които е верният отговор (Lexical Cloze).

Оценяване: Всеки верен отговор носи по 1 точка, общо 10.

2.2. Втора задача. Текст с 10 празни места, които кандидатите попълват по свой избор, като целта е да се запази логическата структура на текста и граматичната правилност на изреченията (Structural Cloze).

Оценяване: Всеки верен отговор носи по 1 точка, общо 10.

3. Общият брой точки на целия изпит е 50, а крайната оценка на всяка работа представлява цифровото изражение, съответстващо на сбора на верните отговори от всички задачи по предварително изготвена скала.

Примерен тест

Part One – Reading Comprehension

Text 1.

Instruction: *Read the text carefully and choose the best answer to the questions after the text. Circle the letter of the answer you have chosen.*

Even by fish standards, the fugu, or puffer fish, is a rather unattractive specimen. On a bad day, puffed up to 300 times its usual size with protective spikes expanded, it is an alarming sight. Worse still, its liver and, er, private parts, are highly toxic. Fugu poison, or tetrodotoxin, is over a thousand times more deadly than cyanide. One fish can kill up to thirty adults.

Ironically, the very thing that ought to protect the fish has become its greatest attraction. In Japan, fugu is prized delicacy, and it seems no coincidence that the most prestigious edible species, the torafugu, is also the most poisonous. These days, it is the fish, not the diners, who are most under threat. Only strict fishing quotas now protect the fugu population from serious depletion.

Although the taste of fugu is rather bland, gourmet fugu lovers supposedly relish the slightest hint of numbed lips and fizzing on the tongue stimulated by trace amounts of poison, a hair-raising prospect that would have most diners racing to the nearest phone for medical assistance.

Since 1958, only specially licensed chefs can prepare and sell fugu. Even the disposal of the remains is strictly regulated. However, deaths still occur, mostly due to amateur home preparation. Probably, the most famous fugu fatality was kabuki actor and 'living national treasure' Bando Mitsugoro VIII, who promptly died after eating four servings of fugu liver in 1975. Bon appétit!

1. Puffer fish is:

- A. another name for fugu.
- B. different specimen of fugu.
- C. more poisonous than fugu.
- D. less unattractive than fugu.

2. Fugu can change visually as it can:

- A. grow spikes
- B. be an alarming sight
- C. swell out
- D. expand

3. Tetrodoxin in fugu is:

- A. less poisonous than cyanide.
- B. more poisonous than cyanide.
- C. as poisonous as cyanide.
- D. hardly as poisonous as cyanide.

4. Generally, fugu is:
A. a traditional Japanese dish.
B. eatable.
C. caught in numbers.
D. rarely served.
5. Fugu's poison:
A. has become an attraction to people.
B. is a natural protection of the fish.
C. turned the fish into an endangered species.
D. All of the above.

Text 2.

Instruction: You are going to read a newspaper article about perfume. Choose the most suitable heading from the list (A–H) for each part (1–6) of the article. There is one extra heading which you do not need to use. There is an example at the beginning (0).

(0) ___ B ___ Although we still don't really know how our sense of smell works, our love of perfume goes back a very long way.

(1) _____ The Ancient Egyptians used to put perfumed oils in their hair, and the oil found in Tutankhamun's tomb was still fragrant when it was opened, 2 000 years after he'd been buried there. And at feasts in Roman times, white birds with their wings soaked in perfume flew around the room so that the air was filled with sweet scent.

(2) _____ In fact, all through history, kings and queens have shown a passion for perfumes. In 1573, Queen Elisabeth I of England was given a pair of perfumed gloves. She wore them all the time, and loved them so much that she had a coat and a dress made which had the same scent.

(3) _____ In Paris there's perfume museum called *Osmothuque*, which has an amazing 1,100 perfumes. Next to the museum is a school where

perfumers are taught how to create new fragrances. It takes eight years to become a fully-qualified perfumer, and there are only about 400 in the world.

(4) _____ To make a single perfume you need between 400 and 500 ingredients, which are often extremely expensive. One of the ingredients of Chanel No5 for example costs \$40,000 for half a kilo and smells like burnt candle wax. Incidentally Chanel No5 got its

name because it was the fifth perfume offered to Coco Chanel by her perfumer, Ernest Beaux.

(5) _____ And just in case you think perfumes are only for women, it is worth pointing out that men have always worn 'perfumes' in one form or another. The French Emperor Napoleon Bonaparte loved perfume, and apparently used one or two bottles a day! These days many men wear perfumes designed both for men and women, such as CK1, or even perfumes just for men like Michael Jordan Cologne, named after the famous basketball player.

- (A) Becoming a perfumer is not easy at all.
- (B) Perfume is definitely not a new invention.
- (C) Facts about the use of perfume in ancient times.
- (D) A perfume is made of a number of components.
- (E) Nobility adored perfumes throughout ages.
- (F) The history of perfume is kept in museums.
- (H) Perfumes are not always differentiated for sexes.

Part Two – Use of English

Task 1. Lexical Cloze

Instruction: Read the text and then decide which word from the list below best fits each space. Circle the letter of the answer you have chosen. There is an example at the beginning.

Rudyard Kipling was born in Bombay of well-to-do English
(0) _____ C _____, Kipling's days of "strong light and darkness" in Bombay were to end when he was 6 years old and was sent to private school in England and had a (1) _____ childhood. As was the custom in British India,

he and his 3-year-old sister, Alice (“Trix”), were (2) _____ to England to be cared for by a couple that took in children of British nationals living in India. In his (3) _____, written some 60 years later, Kipling would recall this time with horror, and wonder ironically if the combination of cruelty and neglect he (4) _____ there at the hands of Mrs. Holloway might not have hastened the onset of his literary life. On (5) _____ to India in 1882 he worked as a journalist and short-story writer on the Civil and Military Gazette, which was read by the Anglo-Indian (6) _____.

His debut in the London literary world came (7) _____ after he went to England in October 1889. Kipling had a number of stories accepted by various magazine editors. He also found a place to live for the next two years. (8) _____ this time he published a novel, *The Light That Failed*; had a nervous breakdown; and met an American writer and publishing agent, Wolcott Balestier, with whom he collaborated on a novel, *The Naulahka*. In 1891, on the advice of his doctors, Kipling embarked on another sea (9) _____ visiting South Africa, Australia, New Zealand and India. However, he cut short his plans for spending Christmas with his family in India when he heard of Wolcott Balestier’s sudden death from typhoid fever, and (10) _____ decided to return to London.

0. A. people	B. persons	C. parents	D. individuals
1. A. bad	B. miserable	C. discomfoting	D. inadequate
2. A. taken	B. brought	C. fetched	D. banished
3. A. story	B. biography	C. autobiography	D. novel
4. A. lived	B. happened	C. met with	D. experienced
5. A. coming	B. moving	C. going	D. returning
6. A. group	B. society	C. circle	D. community
7. A. closely	B. shortly	C. nearly	D. suddenly
8. A. During	B. Within	C. Meanwhile	D. In
9. A. travel	B. sailing	C. voyage	D. trip
10. A. suddenly	B. immediately	C. obviously	D. apparently

Task 2. Structural Cloze

Instruction: *Read the text below and think of a word that best fits each space. Use only ONE WORD in each space. There is an example at the beginning.*

If you ask any British person (0) _____ to _____ name the country's national dish, you

(1) _____ probably receive the answer: 'fish and chips'. But that person might be surprised to learn that the chips, or fried potatoes, (2) _____ probably invented by the French, and that the whole dish only dates back (3) _____ around 1860. This was

(4) _____ the first shop selling fish and chips together opened in London.

Over the years, the dish has occasionally gone (5) _____ of fashion, as people tried other types of take-away food (6) _____ a change – but each time, a new generation

(7) _____ come along and rediscovered it. Now there must (8) _____ well over 8,000 shops in the UK, eight for (9) _____ one McDonald's restaurant, and a British-style shop has just opened in New York.

Apart (10) _____ a few fish-and-chips shops in European holiday resorts, the dish is rarely served abroad.

Answer Key

Part One

Text 1.

1 – A; 2 – C; 3 – B; 4 – D; 5 – D;

Text 2.

1 – C; 2 – E; 3 – D; 4 – D; 5 – H; F - extra

Part Two

Task 1.

1 – B; 2 – B; 3 – C; 4 – D; 5 – A; 6 – D; 7 – B; 8 – A; 9 – C; 10 – B;

Task 2.

1. will; 2. were; 3. to; 4. when; 5. out; 6. for; 7. would; 8. be; 9. each; 10. from;

Литература

Данчев, А., Д.Спасов. Английският правопис. София: Наука и изкуство, 1978.

Ранкова, М., Цв. Иванова. Английска граматика. София: Наука и изкуство, 1980.

Archet, M., Nolan-Woods. Practice Tests for Cambridge Certificate in English. Nelson.

Garton_Spenger, J. Greenall, S. On Course for First Certificate. Heinemann.

Greenbaum, Sydney (1996), The Oxford English Grammar, Oxford University Press.

Haunton, J. Think First Certificate. Longman.

Jones, L. Progress to First Certificate, CUP.

Leech, G A-Z of English Grammar and Usage.

Leech,Geoffrey; Svartvik, Jan. A Communicative Grammar of English, Third Edition

Murphy, R. English Grammar in Use, CUP.

Swan, M. Practical English Usage, OUP.

Vince, Michael (2009), First Certificate Language Practice, Macmillan

Методически указания за кандидатстудентския изпит по география на България

Изпитът е под формата на електронен тест и е с продължителност до 1 час. Тестът съдържа 32 въпроса, отнасящи се до теми от следните тематични направления от задължителното учебно съдържание по „География на България“ за X клас на средното училище:

1. Географско положение и граници на България;
2. Природни компоненти и природно-географски области;
3. Демографска ситуация – население и селища;
4. Стопански отрасли – първичен, вторичен и третичен сектор, териториална структура;
5. Социално-икономически райони.

Всички въпроси са от затворен тип с 4 посочени отговора, само един от които е верен.

Учебници за общообразователна подготовка (VIII – X клас)

Дерменджиева Ст. и кол. География и икономика за VIII клас, „Просвета - София“, 2017 г.;

Пенин Р. и кол. География и икономика за VIII клас, „Клет България“, Булвест 2000, 2017 г.;

Попов Ан., Ек. Илиева География и икономика за VIII клас, „Клет България“, Анубис, 2017 г.;

Русев М. и кол. География и икономика за VIII клас, „Архимед 2“, 2017 г.;

Дерменджиева Ст. и кол. География и икономика за 9. клас/втора част на учебника за 9. клас при обучение с интензивно изучаване на чужд език, „Просвета - София“, 2018 г.;

Пенин Р. и кол. География и икономика за 9. клас/втора част на учебника за 9. клас при обучение с интензивно изучаване на чужд език, „Клет България“, Булвест 2000, 2018 г.;

Попов Ан. и кол. География и икономика за 9. клас/втора част на учебника за 9. клас при обучение с интензивно изучаване на чужд език, „Клет България“, Анубис, 2018 г.;

Русев М. и кол. География и икономика за 9. клас/втора част на учебника за 9. клас при обучение с интензивно изучаване на чужд език, „Архимед 2“, 2018 г.;

Дерменджиева Ст. и кол. География и икономика за X клас, „Просвета - София“, 2019 г.;

Мандова-Русинчовска М., Цв. Заркова География и икономика за X клас, СД „Педагог 6“ – Делев, Луизова и с-ие, 2019 г.;

Пенин Р. и кол. География и икономика за X клас, „Клет България“, 2019 г.;

Попов Ан. и кол. География и икономика за X клас, „Клет България“, 2019 г.;

Русев М. и кол. География и икономика за X клас, „Архимед 2“, 2019 г.;

Учебници и учебни помагала за профилирана подготовка (XI - XII клас)

Пенин Р. и кол. География и икономика за XI клас. Модул 1 „Природоресурсен потенциал. Устойчиво развитие”. „Клет България”, 2020 г.;

Дерменджиева Ст. и кол. География и икономика за XI клас. Модул 2 „Геополитическа и обществена култура”. „Просвета – София”, 2020 г.;

Дерменджиева Ст. и кол. География и икономика за XI клас. Модул 3 „Съвременно икономическо развитие”. „Просвета – София”, 2020 г.;

Патарчанова Ем. и кол. География и икономика за XI клас. Модул 3 „Съвременно икономическо развитие”. „Клет България”, 2020 г.;

Дерменджиева Ст. и кол. География и икономика за XI клас. Модул 4 „Европа, Азия и България”. „Просвета – София”, 2020 г.;

Патарчанова Ем. и кол. География и икономика за XII клас. Модул 5 „България и регионална политика”. „Клет България”, 2021 г.;

Сарафова Евг. и кол. География и икономика за XII клас. Модул 6 „Географска и икономическа информация”. „Клет България”, 2021 г.;

Дерменджиева Ст. и кол. Задачи за държавен зрелостен изпит по география и икономика - профилирана подготовка „Просвета – София”, 2022 г.

Патарчанова Ем. и кол. Успех на матурата. География и икономика, профилирана подготовка. Тестове за ДЗИ „Клет България”, 2022 г.

Указание и програма за кандидатстудентския изпит по биология

Кандидатстудентският изпит по биология се провежда под формата на електронен тест в платформата за електронно обучение „Blackboard”. Тестът е с продължителност до 1 час и съдържа 30 въпроса от типа „няколко възможни отговора”, от които само един е верен. Оценката се появява автоматично, след приключване на изпита. Въпросите обхващат теми от учебното съдържание по биология и здравно образование, задължителна подготовка, за 8, 9 и 10 клас на средното училище.

Основна литература

(одобрени от МОН учебници - задължителна подготовка)

1. Биология и здравно образование, учебник за 8. Клас. Румен Бостанджиев, Ценка Часовникарова, Емилия Илова, Ренета Петкова. 2017. Изд. „Просвета“, София.

2. Биология и здравно образование, 9 клас. Майя Маркова, Донка Николова, Ренета Петкова. 2018. Изд. „Просвета“, София.

3. Биология и здравно образование, 10 клас. Ценка Часовникаророва, Даниела Симеоновска, Мира Славова, Ренета Петкова. 2019. Изд. „Просвета“, София.

Кандидатите могат да ползват и всички други одобрени от МОН учебници по биология за 8, 9 и 10 клас (задължителна подготовка), чието съдържание отговаря на посочената програма, както и помагала и сборници със задачи за кандидатстуденти.

Комисията за провеждане на писмения изпит по биология се определя със заповед на Ректора на ЮЗУ „Неофит Рилски“.

Програма по биология

1. ТЪКАНИ

Основни видове тъкани в човешкия организъм – епителна, съединителна, мускулна и нервна

2. ХРАНОСМИЛАТЕЛНА СИСТЕМА

Храносмилане. Храносмилателни органи - устна кухина, гълтач, хранопровод.

Стомах, тънко и дебело черво

3. ДИХАТЕЛНА СИСТЕМА

Устройство и функции на дихателната система

4. ОТДЕЛИТЕЛНА СИСТЕМА

Устройство и функции на отделителна система

5. СЪРДЕЧНО-СЪДОВА СИСТЕМА

Кръв и кръвни клетки. Функции на кръвта. Кръвни групи.

Сърце и кръвоносни съдове. Кръвообращение.

Имунитет.

6. ОПОРНО-ДВИГАТЕЛНА СИСТЕМА

Кости и свързване между костите

Скелет

Скелетни мускули

7. ПОЛОВА СИСТЕМА

Устройство и функции на мъжката полова система

Устройство и функции на женската полова система

8. НЕРВНА СИСТЕМА

Общо устройство и функции на нервната система. Нервна регулация

Гръбначен мозък

Главен мозък

Висша нервна дейност

9. ЕНДОКРИННА СИСТЕМА

Общо устройство и функции на ендокринна система. Хормонална регулация

Жлези с вътрешна секреция

10. СЕТИВНИ СИСТЕМИ

Сетивност и сетивни системи

Зрителен анализатор

Слухов и равновесен анализатор

Обонятелен и вкусов анализатор

Анализатори за обща сетивност

11. КОЖА

Устройство и функции на кожата

Хомеостаза. Терморегулация

12. ХИМИЧЕН СЪСТАВ НА ЖИВАТА МАТЕРИЯ

Химичен състав на клетката. Вода и соли

Липиди

Въглехидрати

Белтъци

Ензими

Нуклеинови киселини: ДНК и РНК

13. НАДМОЛЕКУЛНИ КОМПЛЕКСИ

Вируси.

14. СТРУКТУРА И ПРОЦЕСИ В КЛЕТКАТА

Прокариотна клетка. Бактерии

Еукариотна клетка

Клетъчна мембрана. Мембранен транспорт

Едномембранни органели

Двумембранни и немембранни органели

Метаболизъм. Катаболитни процеси

Анаболитни процеси. Фотосинтеза

Генетични процеси. Репликация, транскрипция и трансляция

15. ВЪЗПРОИЗВОДСТВО НА КЛЕТКАТА

Хромозоми

Делене на клетката. Митоза

Мейоза

Жизнен цикъл на клетката

16. НАСЛЕДСТВЕНОСТ И ИЗМЕНЧИВОСТ

Монохбридно и дихибридно кръстосване. Закони на Мендел

Взаимодействия на гените – алелни и неалелни

Фенотипна и генотипна изменчивост. Мутации

17. РАЗМНОЖАВАНЕ, РАСТЕЖ И ИНДИВИДУАЛНО РАЗВИТИЕ

ПРИ ЖИВОТНИТЕ И ЧОВЕКА

Гаметогенеза, гамети и оплождане

Зародишно и следзародишно развитие

18. ЕКОЛОГИЯ

Равнища на организация на живата материя

Популация – структура и свойства

Биоценоза – състав и структура. Взаимоотношения между популациите в биоценозите

Екосистема. Кръговрат на веществата и поток на енергията.

Биосфера

Екологични фактори

19. БИОЛОГИЧНА ЕВОЛЮЦИЯ

Теория на Дарвин за еволюцията

Съвременна теория за еволюцията – микроеволюция, вид и видообразуване, критерии за вида, макроеволюция. Основни насоки и пътища на еволюционния процес.

Доказателства за биологичната еволюция

Указание за провеждане на практическия комплексен изпит по физическа подготовка за специалност „Физическо възпитание и спорт“

Изпитът е комплекс от упражнения с елементи от следните спортове: лека атлетика и спортни игри (футбол, хандбал, волейбол баскетбол), които се изпълняват както следва:

а) за мъже – елементи от спортовете: лека атлетика, /футбол, хандбал, волейбол баскетбол/.

б) за жени – елементи от спортовете: лека атлетика, /хандбал, волейбол баскетбол/.

Кандидатите се оценяват по следния начин:

– Експертна оценка въз основа на показаните спортно-технически умения по отделните спортни игри /за мъже 4 оценки, за жени 3 оценки/.

– Постигане от тест “скок на дължина от място с двата крака” (виж. начин на изпълнение и таблица) – 1 оценка.

Окончателната оценка се получава, като средноаритметична на получените оценки от спортните игри и скок на дължина /при мъжете сборът се дели на 5, а за жени на 4/.

Комплексното упражнение се изпълнява в следната последователност:

1. Лека атлетика – скок от място с двата крака;

2. Спортни игри (виж описанието)

Описание на изискванията:

А.Скок на дължина от място с двата крака

– Място на изпълнение: Равна площадка с твърда повърхност;

– Начин на изпълнение: Застава се зад линията за отскачане в леко разкрячен строеж. Отскача се с двата крака едновременно /разрешават се предварителни махове с ръце и пружиниращи приклякания/.

– Начин на измерване: разстоянието от линията за отскачане до най-близкия белег, оставен след приземяването (петата на стъпалото или друга част на тялото). От 2 опита се отчита по-добрия резултат.

Скок на дължина от място

Специалност	Оценки пол	6.00	5.50	5.00	4.50	4.00	3.50	3.00
Физическо възпитание и спорт	мъже (см)	250	240	230	225	220	215	210
	жени (см)	220	210	200	190	180	170	160

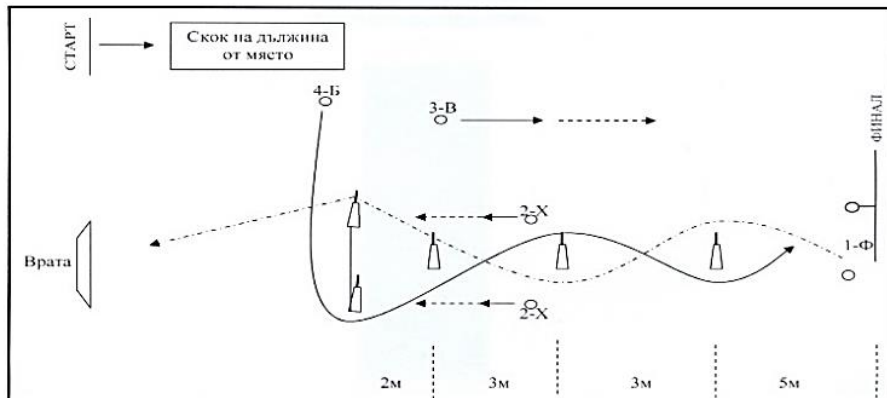
Б. Спортни игри:

а) за мъже – Започва се с изпълнение на елементите от футбола. Топката се води (дриблира) между три стойки А, Б, В. След преминаването им изпълняващият стреля с прав удар в хандбалната врата. След това се взема хандбалната топка. В зависимост от хвърлящата ръка, след три крачки срещу стойката Г или Д, поставена на 5 м от мястото на хандбалната топка се изпълнява атака за удар над рамо. Извършва се залъгващо движение за удар с една ръка над рамо. След което изпълняващият пуска топката, отново я лови и с нови три крачки заобикаля стойката. Стреля се във вратата с отскок на дължина. Преминва се към игра с волейболната топка. В среден волейболен строеж топката се подава и поема с 2 ръце отдолу три пъти последователно /най-малко на 1 м височина/. Следва подаване с две ръце отгоре с придвижване. Топката се отправя нагоре и напред, не по-ниско от 2 м височина. След три подавания, следва 4-то (по-високо) и забиване с отскок. Последното упражнение е с баскетболната топка. Дриблира се между стойките със смяна на ръцете. Упражнението завършва със стрелба в коша с една ръка над рамо след баскетболни крачки.

б) за жени – Изпълнява се същия комплекс /без футбол/, като се започва с елементите от хандбала.

СХЕМА

за провеждане на практически комплексен изпит

Легенда: 1-Ф Футбол, 2-Х Хандбал, 3-В Волейбол, 4- Б Баскетбол

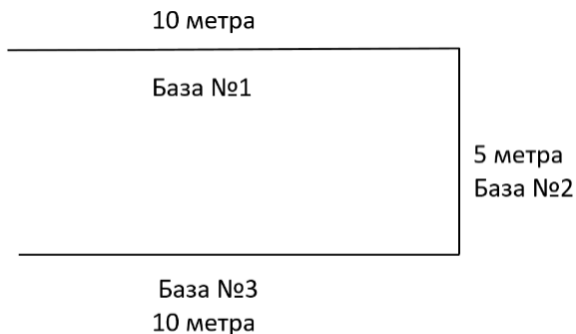
Указание за провеждане на практическия изпит по вид спорт за специалност „Спорт“

Футбол

Тест 1. Жонглиране с топка в движение: от база 1 до база 2 и 3
Необходими съоръжения: терен, топка

Изпълнение: Кандидат-студентът жонглира с топката, като включва различни части от тялото – долни крайници, гърди, глава, рамо. В обход на трите бази.

Критерии за оценяване: кандидат-студентът се оценява на броя от преминалите бази – база № 1 – 1 точка, база № 2 – 3 точки, база № 3 – 5 точки.

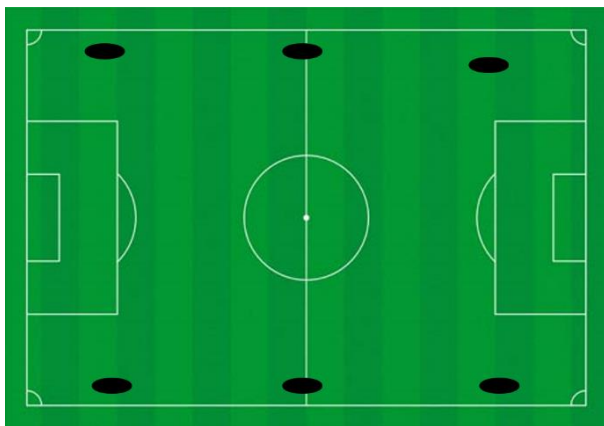

Тест 2. Поемане и подаване по двойки в движение на разстояние 30-40 метра.

Необходими съоръжения: терен, футболни топки

Изпълнение: Кандидат-студентите се разделят по двойки в обход на терена на разстояние 30-40 метра. Свободни пасове между двойките. Показателите, които имат значение са техника при поемане и подаване на топката.

Критерии за оценяване: Кандидат-студентът се оценява на базата на експертна оценка, дадена от членовете на изпитната комисия (5, 3,1 точки).

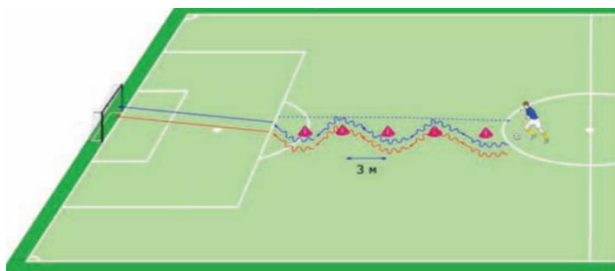

Тест 3. Комбиниран тест I – водене, удар в футболна врата (7,32/2.44)

Необходими съоръжения: терен, 5 стойки, 2 топки

Изпълнение: Цялото разстояние на трасето е 50 m (1/2 футболен терен). На 15 m от старта (центъра на игрището) се поставят 5 стойки по права линия срещу вратата на разстояние 3 m една от друга. Като има поставени топки в центъра на игрището. С водене на топката преминава през поставените 5 стойки. Преминавайки стойките кандидат-студентът нанася удар към врата.

Критерии за оценява: топката премине гол линията по въздух – 5 точки, топката тупне преди гол линията – 3 точки, топката е по тревата – 1 точка.

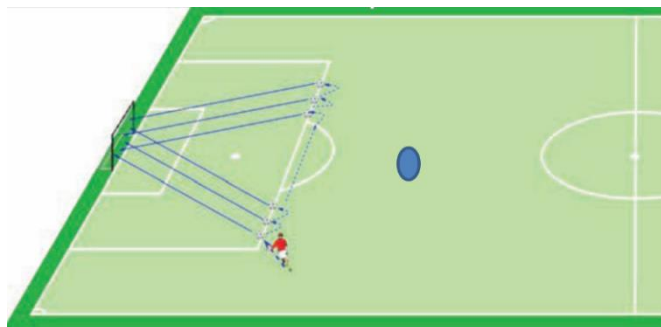
Тест 4. Удари в цел (футболна врата) – 3 с ляв и 3 с десен крак.

Необходими съоръжения: терен, 6 топки

Изпълнение: На линията на наказателното поле се нареждат 3 топки вляво и 3 топки вдясно, както и конус на 7 метра от наказателното поле. Кандидат-студентът стреля във вратата първо с десен крак, отива до конуса и нанася удар с левия крак. Продължава по същия начин до изпълнение на пълния тест (3 с ляв и 3 с десен крак.).

Критерии за оценяване: Кандидат-студентът се оценява на броя вкарани попадения по въздух:

0 точки	0 попадения
1 точка	1-2 попадения
2 точки	3-4 попадения
5 точки	5-6 попадения

Тест 5. Двустранна игра, два отбора по 5+1 човека.

Необходими съоръжения: терен, футболни топки

Изпълнение: Кандидат-студентите се разделят на два отбора по 5+1 човека.

Критерии за оценяване: Оценяването е на база експертна оценка дадена от членовете на изпитната комисия (5, 3, 1 точки), като показателите които имат значение са индивидуалното технико-тактическото поведение на играчите.

Крайната оценка се формира като се сумират точките от петте изпълнени теста както следва:

от 22 – 25 точки	Отличен (6)
от 18 – 21 точки	Много добър (5)
от 14 – 17 точки	Добър (4)
от 10 – 13 точки	Среден (3)
До 9 точки	Слаб (2)

Плуване

Място: закрития плувен басейн в Благоевград.

Екипировка за кандидат-студента: бански костюм, плувна шапка, джапанки, плувни очила (по желание)

МЪЖЕ				
Дисциплина	Оценка			
	Отличен (6)	Много добър (5)	Добър (4)	Среден (3)
100 м. кроул	1.05-1.09	1.10-1.14	1.15-1.18	1.19-1.25
100 м. бруст	1.17-1.21	1.22-1.26	1.27-1.32	1.33-1.38
100 м. гръб	1.11-1.15	1.16-1.20	1.21-1.25	1.25-1.30
100 м. бъртерфлай	1.09-1.13	1.14-1.18	1.19-1.24	1.25-1.30

ЖЕНИ				
Дисциплина	Оценка			
	Отличен (6)	Много добър (5)	Добър (4)	Среден (3)
100 м. кроул	1.11-1.15	1.16-1.20	1.21-1.25	1.26-1.31
100 м. бруст	1.25-1.29	1.30-1.34	1.35-1.40	1.41-1.45
100 м. гръб	1.16-1.20	1.21-1.25	1.26-1.30	1.31-1.35
100 м. бъртерфлай	1.14-1.18	1.19-1.13	1.24-1.28	1.29-1.33

Забележка: На практическия изпит по плуване, кандидат-студентът може да избере един плувен стил.

Тенис

Място на провеждане: Спортния комплекс на ЮЗУ „Неофит Рилски“

Екипировка за кандидат-студента: спортен екип и маратонки, тенис ракета.

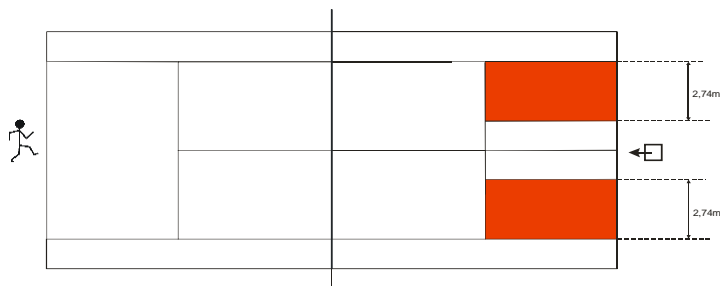
Кандидат-студентът изпълнява две упражнения (нормативи) за оценка на основните спортно-технически умения (удари) в тениса.

Дланов и обратен удар по отскочила топка (фигура № 1)

Исходно положение: Изпълняващият е в средата зад крайната линия. Подават се последователно 5 топки в дясното и 5 топки в лявото поле. Изпълнява се дланов удар по отскочила топка, която се начосва към разчертаната зона на отстрещното поле /по правата/.

След удара играчът се връща в изходно положение.

Втората топка се насочва в лявото поле. Играчът подхожда и изпълнява обратен удар по правата, като се стреми да я насочи в разчертаната зона отстреща. Третата топка се насочва към форхенда на играча и т.н.

Фиг. 1. Дланов и обратен удар по отскочила топка.

Начален удар (сервис) – Фигура № 2

Изпитваният изпълнява 8 начални удара – 4 в лявото и 4 в дясното подавателно поле. Подавателните полета са разделени на лява и дясна половина. Изпълняващият насочва първите 4 начални удара,

както следва: първият в лявата половина на дясното подавателно поле; вторият в дясната половина на дясното подавателно поле; третият в лявата половина на дясното подавателно поле и т.н. Петият сервис се изпълнява в дясната половина на лявото подавателно поле, шестият в лявата половина на лявото подавателно поле и т.н.

Фиг. 2. Начален удар (сервис)

Оценяване: (Таблица № 1) Отчита се броят на попаденията в целта. За определен брой попадения се получават 5, 3 или 1 точки.

Оценката на изпитвания се формира, от сбора на получените точки при изпълнението на двата норматива. (Таблица № 2)

Формиране на бална оценка: Таблица 2.

Таблица № 1

ТОЧКИ	Удари по отскочила топка (попадения)	Начален удар (попадения)
5	10-8	8-6
3	7-6	5-3
1	5-1	2
0	Под 1	Под 2

Таблица № 2

Оценка	Удари по отскочила топка Начален удар (точки)
Отличен (6)	10-9
Много добър (5)	8-7
Добър (4)	6-5
Среден (3)	4-3
Слаб (2)	Под 3

Лека атлетика

Нормативи за кандидатстудентски изпит по лека атлетика
Място на провеждане – Спортния комплекс на ЮЗУ „Неофит Рил-

ски“

Екипировка за кандидат-студента: спортен екип и маратонки.

М Ъ Ж Е							
Оценки	6,0	5,50	5,0	4,50	4,0	3,50	3,0
100 м	11,9	12,1	12,3	12,5	12,7	12,9	13,0
400 м	51,0	52,0	53,0	54,0	56,0	57,0	58,0
1500 м	4,07,00	4,12,00	4,17,00	4,21,00	4,30,00	4,33,00	4,36,00
110 м пр.б.	15,9	16,3	16,6	17,0	17,5	17,8	18,3
Скок на дължина	6,70	6,50	6,30	6,10	5,70	5,50	5,20
Скок на височина	190	185	180	175	170	165	160
Троен скок	13,90	13,40	12,90	12,40	11,90	11,40	11,00
Гюле	14,80	14,00	13,20	12,40	11,60	10,80	10,00
Диск	45,00	42,50	40,00	37,50	35,00	32,50	30,00
Ж Е Н И							
100 м	13,2	13,6	13,9	14,2	14,6	15,0	15,2

400 м	60,6	62,6	64,6	66,6	70,0	73,0	76,0
1500 м	4,50,00	5,00,00	5,05,00	5,10,00	5,20,00	5,30,00	5,40,00
100 м пр.б.	15,7	16,4	17,0	17,4	18,0	18,5	19,0
Скок на дължина	5,20	5,00	4,80	4,60	4,40	4,20	4,00
Скок на височина	160	155	150	145	140	135	130
Троен скок	11,50	11,00	10,50	10,00	9,50	9,00	8,50
Гюле	13,50	12,90	12,10	11,40	10,60	9,80	9,00
Диск	45,00	42,50	40,00	37,50	35,00	32,50	30,00

Баскетбол

Място на провеждане – Спортния комплекс на ЮЗУ „Неофит Рилски“

Екипировка за кандидат-студента: спортен екип и маратонки.

1.Кандидат-студентът изпълнява два последователни наказателни удара.

2.Кандидат-студентът чрез дрибъл изпълнява четирите основни смени на посоката в баскетбола:

Пред стойка 1 смяна – кръстосан дрибъл,
 пред стойка 2 смяна – дрибъл между краката,
 пред стойка 3 смяна – дрибъл зад гърба,
 пред стойка 4 смяна – пивотиращ дрибъл (дрибъл с обръщане)
 със смяна на ръцете, като завършва със стрелба с една ръка отдолу в движение.

3. След това изпълнителят взема топката и се позиционира за стрелба от зоната за 3 точки.

Изпитният комплекс се изпълнява до 45 сек.

Оценяване:

От зоната за 3 точки – до 3 точки

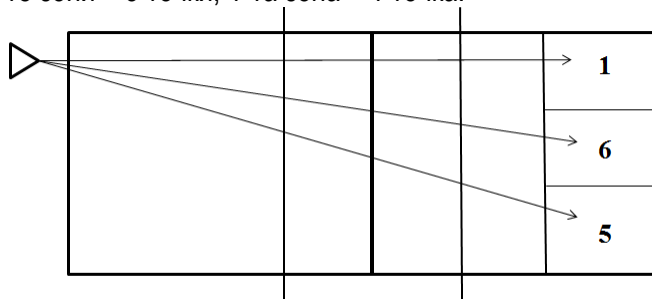
Наказателен удар – до 2 точки

Стрелба от долу – до 2 точки

Втори тест – начален удар

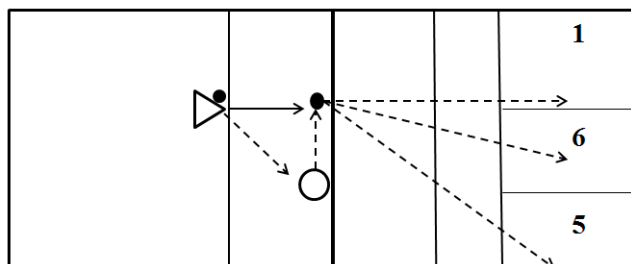
Описание: Изпълнение на начален удар в определени зони на волейболното игрище. Кандидат-студентът застава в зоната на изпълнение на сервис, откъдето изпълнява горен лицев начален удар, насочвайки топката към определена зона. Изпълняват се общо 3 начални удара в определените зони.

Критерии за оценяване: При точно попадение в 3-те зони – 5 точки, 2-те зони – 3 точки, 1-та зона – 1 точка.

Трети тест – забиване

Описание: Кандидат-студентът с волейболен заход при атака от зона 4 реализира забиване по правата към зона 1, като подадената за забиване топка е от партньор. Следват нови забивания към зона 6 и зона 5. Изпълняват се общо три забивания в определените зони.

Критерии за оценяване: При точно попадение в 3-те зони – 5 точки, 2-те зони – 3 точки, 1-та зона – 1 точка.

Бална оценка:

От 13 до 15 точки	Отличен (6)
От 10 до 12 точки	Много добър (5)
От 7 до 9 точки	Добър (4)
От 4 до 6 точки	Среден (3)

Спортна гимнастика

Практическият изпит включва комплекс от упражнения на спортни уреди:

1. Мъже – земна гимнастика, кон с гривни, прескок и успоредка.
2. Жени – земна гимнастика, прескок и греда.

За практическия изпит по спортна гимнастика, студентът може да избере и заяви предварително какви уреди ще играе.

Условия за мъже: Един уред в опора, един висов уред и един уред на крака. /Кандидат- студентът може да избере три уреда от изброените четири/

Условия за жени: Земна гимнастика, греда и прескок. /Кандидат-студентът може да избере два уреда от изброените три/.

Практически упражнения по отделни уреди. /Указания за мъже/

1. Земна гимнастика:

- подскок с обръщане на 360 градуса;
- кълбо напред от изходно положение;
- кълбо назад до стоеж;
- стояща везна, задържане 2 секунди;
- странично колело;
- кълбо назад до стойка;
- вид шпагат;
- странична везна със задържане 2 секунди;
- стойка кълбо;
- премятане;

- скок кълбо с оптегнато тяло или кръгонно премятане с подскок – финално упражнение на гимнастическото съчетание.

2. Кон с гривни:

- напречен кръг;
- ножица вляво;
- ножица вдясно;
- пред мят, зад мят, в мят;
- вид отскок – от уреда /по избор/.

3. Прескок:

- кръгонно премятане;

- премятане;

- затичване, подскок от двата крака върху трамплина до клекнала опора на прескока;

- скок дъга с приземяване, височина на уреда 135 см.

4. Успоредка:

- ъгъл във вис, задържане 2 сек.
- пред мах, зад мах;
- пред мах с клопка до ъгъл 2 секунди в опора;
- разкрачен седеж;
- раменна стойка от разкрачен седеж, задържане 2 секунди;
- залупка назад;
- пред мах и лицев отскок с обръщане на 180 градуса.

Практически упражнения по отделни уреди. /Указания за жени/

1. Земна гимнастка;

- кълбо напред;

- кълбо назад;

- стояща везна 2 секунди;

- единично въртене в пасе на един крак с обръщане на 360 гра-

дуса;

- кръгонно премятане;

- странична везна задържане 2 секунди;

- вид шпагат;

- финална серия – скок кълбо или кръгомно премятане.

2. Греда:

- подскок в странична опора;
 - повдигане на десен крак до ездачен седеж;
 - повдигане до външно разкрячен ъгъл, задържане 2 секунди;
 - лягане по корем на гредата, повдигане до колянна опора;
 - колянна везна, изправяне, 2 стъпки в пасе със свит крак ляв десен,
 - везна – стояща, задържане 2 секунди;
 - прав скок с размяна на краката;
 - обръщане в клек, 2 напречни стъпки в страни;
 - летящ подскок до един крак;
 - от два крака подскок в шпагат, обръщане на 180 градуса страничен отскок през стойка кръгомно премятане.
3. Прескок:
- кръгонно премятане;
 - премятане;
 - затичване, подскок от двата крака върху трамплина до клекнала опора на прескока;
 - скок дъга с приземяване, височина на уреда 120 см.

Забележка:

За професионални гимнастици е необходимо на всички уреди минимум А+А, В+В упражнения, отскок от група – С и махова част минимум от група В, по Международен правилник на Международната федерация по гимнастика.

Борба

- Чучело – поясно хвърляне/задан суплес – 10 бр.
- Кълбо напред – кръгомно обръщане – кълбо напред – 1 бр.
- Падане в мост преобръщане – 10 бр.
- Коремна преса – 10 бр.
- Гръбна преса – 10 бр.
- Набиране от вис – 10 бр.
- Захождане около глава - 10 бр.

Лицева опора – 10 бр.

Спринт (до старта).

Упражненията се изпълняват на тепих в определената последователност за определен интервал от време.

Скала за оценяване (sec.):

Таблица №1. Скала за оценяване на юноши/мъже – свободен и класически стил.

Категории	Слаб (2)	Среден (3)	Добър (4)	Много добър (5)	Отличен (6)
До 65 кг.	Над 2:10:00	До 2:25:00	До 2:20:00	До 2:10:00	2:00:00
До 79 кг.	Над 2:40:00	До 2:40:00	До 2:30:00	До 2:20:00	2:10:00
До 125 кг./ 130 кг.	Над 3:50:00	До 3:50:00	До 3:40:00	До 3:30:00	3:20:00

Таблица №2. Скала за оценяване на девойки/жени.

Категории	Слаб (2)	Среден (3)	Добър (4)	Много добър (5)	Отличен (6)
До 55 кг.	Над 2:40:00	До 2:40:00	До 2:30:00	До 2:20:00	2:10:00
До 62 кг.	Над 2:50:00	До 2:50:00	До 2:40:00	До 2:30:00	2:20:00
До 76 кг.	Над 2:60:00	До 2:60:00	До 2:50:00	До 2:40:00	2:30:00

Указание за провеждане на практически изпит по рисуване за специалностите „Педагогика на обучение по изобразително изкуство“ и „Мода“

Практическият изпит по рисуване се изпълнява с графични материали по избор на кандидат-студента. Задачата е рисунка на натюрморт от обли и ръбести битови предмети.

Предметите, включени в натюрморта се определят преди изпита от изпитната комисия и се подреждат постановки.

Продължителността на изпита е 5 часа.

Указание и програма за практически изпит за специалностите „Българска народна хореография“ и „Съвременна хореография“

А. Практическият изпит по танци за специалността „Българска народна хореография“ се провежда в следната последователност:

1. а) Изпълнение на танци по избор на комисията от различни фолклорни области:

• Северна България – „Пайдушко“, „Ганкино“, „Влашко“, „Дайчово хоро“;

• Добруджа – „Сборенка“, „Ръка“, „Ръченик“, „Опас“;

• Тракийска област – „Трите пъти“, „Чапраз“, „Ръченица“, „Бучемиш“, „Криво хоро“;

• Шопска област – „Право хоро“, „Четворно“, „Граовско“, „Копаница“;

• Пиринска област – „Калайджийско“, „Испаиче“, „Тежкото“.

б) Проверка на музикалността и ритмичното чувство на кандидата – чрез тактуване, пляскане и танцуване по народни мелодии с различен метроритмичен строеж;

2. Съчиняване на танцова вариация (комбинация) по зададена танцова тема.

Забележка:

1. Проверката на физическите данни включва оценка на пластичност, ритмичност и външни физически данни.

2. Кандидатите се явяват в подходящо танцувално облекло.

Б. Практическият изпит по танци за специалността „Съвременна хореография“ включва:

1. Изпълнение на два предварително подготвени танца, с обща продължителност не повече от 7 минути. Танците са по избор на кандидата и могат да бъдат в следните стилове на танцовото изкуство:

Модерен танц;

Контемпоръри;

Улични танци;

Хип-хоп, брейк, джаз и др.;

Рок`ен рол, салса, бачата и др.;

Класически танц;

Характерен танц;

Спортни танци;

Български танци;

Етнохореография;

Авторска хореография.

2. Проверка на физическите данни на кандидата – гъвкавост на ставите, прегъване, скок, въртене.

3. Проверка на музикалността и ритмичния усет на кандидата чрез тактуване и пляскане по мелодии с различен метроритмичен строеж. Импровизация.

Забележка:

1. Кандидатите се явяват в подходящо танцувално облекло.

2. Кандидатите трябва да осигурят запис на музиката на CD за представяните от тях танци.

Указание за практически изпит по музика за специалностите „Педагогика на музикалното изкуство“, „Изпълнителско изкуство (народни инструменти или народно пеене)“ и „Изпълнителско изкуство – поп и джаз“

Конкурсният изпит се провежда в два кръга:

Първи кръг – изпълнение на специален предмет по програма в Приложение 1. Кандидатите сами си осигуряват корепетитор за изпита по специален предмет или сингбек.

Втори кръг – проверка на музикален слух – Приложение 2.

Приложение 1

Пиано

1. Полифонична пиеса (пиеса с полифоничен характер) – 2 части от френска сюита или тригласна инвенция или прелюд и фуга из „Добре темперирано пиано“ – Й. С. Бах.

2. Първа част от класическа соната или концертна пиеса от български автор.

Цигулка, виола, виолончело и контрабас

1. Пиеса от български.
2. Първа част от концерт.

Дървени и медни духови инструменти

1. Две части от предкласична соната, класическа или романтична творба.

2. Пиеса от български автор.

Арфа

1. Полифонична пиеса.
2. Пиеса от български автор.

Ударни инструменти

1. Пиеса за ксилофон или вибрафон
2. Етюд за малък барабан със съпровод на пиано (едното да бъде от български автор).

Акордеон

1. Полифонична творба.
2. Пиеса от български автор.

Класическа китара

1. Полифонична творба.
2. Част от соната или концертна пиеса.

Класическо пеене

1. Ария по избор.
2. Песен.

Народно пеене

1. Две народни безмензурни бавни песни.
2. По една народна песен в следните размери: 2/4, 5/8, 7/8, 9/8, 11/8.

Народни инструменти

1. По една пиеса в следните размери: 2/4, 5/8, 7/8, 9/8, 11/8.
Поп и джаз
1. Изпълнение на две песни различни по жанр и стил.

Приложение 2

Проверка на музикален слух. Изпяване на музикален откъс в равноделен и неравноделен размер в тоналности до два знака.

Указание за практически кандидатстудентски изпит за специалност-специалност „Електронни технологии в музиката“

Проверка на музикален слух

Изпяване на музикален откъс в равноделен и неравноделен размер в тоналности до два знака.

Указание за практически кандидатстудентски изпит за специалностите „Филмово и ТВ операторство“, „Филмова и ТВ режисура“ и „Филмов и ТВ монтаж“

Изпитът е практически. Състои се от две части.

Първа част – събеседване за установяване на нивото на филмовата и обща култура на кандидатите.

Втора част – творческа задача. Кандидатите избират една от предложените три творчески задачи, според интереса си към една от специалностите в направлението – ФТР, ФТМ и ФТО.

Събеседване за установяване на творческата индивидуалност, въображението, културните и обществени интереси на кандидат-студента.

Събеседване с кандидатите за мотивацията им при избора на специалност, за интересите им в областта на киното, телевизията и другите изкуства. Кандидатите получават задача според заявения интерес към една от трите специалности.

Филмова и телевизионна режисура

1. Събеседване.

2. Творческа задача:

- Киноразказ по зададена тема;
- Анализ на литературен текст.

Филмово и телевизионно операторство

1. Събеседване с кандидат-студента. Целта на събеседването е да се определи кръгът от интереси и знания на кандидат-студента в областта на фотографията, киното и телевизията.

2. Кандидат-студентът изпълнява поставена от комисията творческа задача, която се задава в деня на изпита и може да бъде следната:

- Подреждане и композиране на предметна композиция – натюрморт с осветление в студио, като направената композиция се записва с цифров фотоапарат или видеокамера.

Филмов и телевизионен монтаж

1. Събеседване.

2. Творческа задача:

- Разкадровка по зададена фотография;

- Подреждане на фоторазказ по зададена тема.

По време на изпита се прави избор на предоставените от кандидатите материали – видеофилми, фотографии, рисунки, разкази и други произведения, чийто автор е кандидатът.

Литература

Сергей Айзенщайн, „Монтажът“, издателство „Изток-Запад“ 2012;
Васил Марков, „Време и видеообраз“, АИ „Проф. Марин Дринов“ 2012;

Проф. Владимир Игнатовски, „Как попкорнът измести фъстъците“, издателство „Рива“ 2011;

Геновева Димитрова, „Въртележки на абсурда. Руското игрално кино (1991–2011)“ изд. „Валентин Траянов“, 2011;

Павел Милков, „Наръчник на термините от практиката на филмовия и телевизионен оператор“, изд. ЮЗУ „Неофит Рилски“ 2005;

Емилия Стоева, „Визуалният брак между електронно и фотохимично кино“ изд. „Action“ 2009;

„История на световното кино 1945–2000“, том 1, изд. „Аскони“, 2008;

Били Уайлдър, „Аз не правя кино. Аз правя филми“, изд. „Колибри“, 2010;

Стивън Джей Шнайнер, „1001 филма, които непременно трябва да гледате“, изд. „Книгомания“, 2010;

Светла Фингова, „Монтажът на аудиовизуалното произведение“, изд. „Нов български университет“, 2008;

Красимир Крумов, „Поетика на киното“, изд. „Агата-А“, 2000;

Галина Генчева, „Български игрални филми 1971–1980“ – том трети, изд. „Д-р Богоро“, 2008;

Неделчо Милев, „Специална теория на киното: Историческа поетика“, изд. „Колибри“, 2004;

Александър Грозев, „Киното в България – част I (1897–1956)“, изд. „Фабер“, 2011;

Венец Димитров, „Проблеми на операторското творчество“, изд. „Изток-Запад“, 2008;

Шмок, Я., „Изкуствено осветление във фотографията“, изд. „Изкуство“, 1979;

Карайорданов, Г., „Кино и телевизионно операторско майсторство“, изд. „Ибис“, 1999;

Бърнев, П., „Портретна фотография“, С., „Техника“, 1982;

Шмок, ЯН – „Изкуствено осветление във фотографията“ С., техника, 1979;

Лазаров, Н. – „Изкуство и техника на визуалните ефекти“, „Графимакс“ ООД, С., 2000;

Михайлов, ВЛ. – „Телевизията търси себе си“, НТ, С., 1978;

Милков П. Към въпроса за композицията на фотоизображението И., ЮЗУ „Неофит Рилски“, 2006;

Книги на известни световни режисьори от поредицата „Амаркорд“ на издателство „Колибри“ – В. Вендерс, П. Алмодовар, М. Скорсезе, У. Алън, В. Фасбиндер, Ж. Кариер, А. Кончаловски, К. Зануси, Л. Улман, С. Спилсбърг, Дейвид Линч, Фредерико Фелини, Хичкок и Трюфо.

Указания за провеждане на практически кандидатстудентски изпит за специалност „Продуцентство в развлекателните индустрии и аудио-визуални изкуства“

Изпитът е практически. Състои се от две части.

Първа част – събеседване за установяване на нивото на филмовата и обща култура на кандидата.

Целта е установяване на творческата индивидуалност, въображение и интереси в областта на аудио визуалните изкуства и познания за развлекателните индустрии.

Втора част - творческа задача – анализ на предложена от комисията: музикален клип, реклама, идея за презентация на събитие.

Целта е кандидатът да представи свои идеи на базата на зададен текст, фотография, музикален откъс.

Забележка: *Кандидатите могат да донесат и представят пред комисията свои материали – филмчета, клипове, реклами, фотографии, разкази и др.*

Литература:

Райна Николова, „Медийно аудио- и аудиовизуално право“, изд. НБУ 2015.

Емил Кръстев, „Медии“, изд. „Гея“ 2016.

Милена Цветкова, „Книгата като медия“, изд. „Ентусиаст“, 2012.

Сб., „Медии и комуникации“ изд. УИ „Св.Климент Охридски“, 2016.

Михаил Мелтев, „Кино и електронни медии“, изд. НБУ, 2012.

Тодор Шабанск, „100 начина медиите да работят за нас“, изд. „Книгомания“, 2015..

Петя Александрова, „Изгубени в гледането. Бариери пред аудио-визуалните медии“, изд. „Рива“, 2012.

Мариана Праматарова, „Музеи и медии в България: От взаимодействие към устойчиви културни продукти“, изд. „Новата цивилизация“, 2017.

Мариана Праматарова, „Културно-историческото наследство и новите медии: Трансформации и модерности“, изд. „Новата цивилизация“, 2015.

Андреана Ефтимова, „Двойственият език в медиите“, изд. „Просвета“, 2017.

Уил Ийгъл, „YouTube маркетинг For Dummies“, изд. „АлексСофт“, 2019.

Елица Матеева, „Европейско кино за нетрадиционалисти – КИНОрежисьорите „ЗА“ дъгата“, изд., „Black–Flamingo“, 2019.

Анна Покровская, „Легенди на световното кино: 24 истории на прочути кинозвезди“, изд. „Паритет“ 2019.

Светла Христова, „За комедията в българското игрално кино“, изд. НБУ, 2017.

Указания за провеждане на практически кандидатстудентски изпит за специалност „Актьорско майсторство“

Кандидатите трябва предварително да са подготвили:

един откъс от проза;

едно стихотворение;

една басня;

два монолога – комедиен и драматичен;

един етюд;

две песни – народна и по избор;

два танца – народен и по избор.

Непосредствено преди началото на конкурсния изпит кандидатите представят на изпитната комисия:

Попълнен образец на анкетна карта.

Списък на подготвените материали.

Кандидатите изпълняват по свой избор и по желание на изпитната комисия част от предварително подготвените материали и сценични задачи, поставени от Комисията.

Целта е да се проверят говорно-комуникативните им възможности, способността им за логично изпълнение на чужд текст, възможностите им за изразяване на лично отношение към интерпретирания материал, способностите им да се включват в зададените им обстоятелства.

Проверяват се музикалните и ритмични заложби на кандидатите, танцувалните и пластически възможности, изпълняват се сценични задачи, поставени от Комисията, прочит на непознат текст.

Провежда се свободен разговор с Комисията, като в него кандидатът отговаря на въпроси от теми от задължителния минимум театрална литература.

Целта е кандидатите да разкрият психо-физическите си заложби, да се провери интелектуалният им потенциал, вниманието и фантазията им за установяване на професионална пригодност.

Кандидатите задължително трябва да се представят в официално облекло, като трябва да носят със себе си и екип от спортно облекло.

Задължителен минимум от литература, която кандидатите трябва да познават:

1. Вазов Ив. – „Службогонци“.
2. Войников Д. – „Криворазбраната цивилизация“.
3. Дановски Б. – „От двете страни на завесата“.
4. Йовков Й. – „Албена“.
5. Костов Ст. Л. – „Големанов“.
6. Сборник – „Стоте маски на времето“.
7. Станиславски К. С. – „Моят живот в изкуството“.
8. Чехов А. П. – „Три сестри“, „Вишнева градина“, „Чайка“.
9. Шекспир У. – „Хамлет“, „Ромео и Жулиета“, „Сън в лятна нощ“.
10. Яворов П. – „В полите на Витоша“.

СЪДЪРЖАНИЕ

История и перспективи	3
Статут и акредитация	4
Структура	4
Обучение	4
Академична година	5
Обучението се провежда в два учебни семестъра:	5
Информационна и материална осигуреност	6
Кариерно развитие	7
Студентски столове и общежития	7
Свободно време и развлечения	8
Транспорт	9
Административно обслужване по факултети в Югозападния университет	11
ПЪРВА ГЛАВА	15
ПРАВИЛНИК ЗА ПРИЕМ НА СТУДЕНТИ В ЮЗУ „НЕОФИТ РИЛСКИ“ – БЛАГОЕВГРАД ПРЕЗ УЧЕБНАТА 2023/2024 ГОДИНА	15
РАЗДЕЛ I. ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ	15
РАЗДЕЛ II. ОРГАНИЗАЦИЯ	17
РАЗДЕЛ III. УСЛОВИЯ ЗА КАНДИДАТСТВАНЕ	19
РАЗДЕЛ IV. ДОКУМЕНТИ ЗА КАНДИДАСТВАНЕ	20
РАЗДЕЛ V. ПРИЕМ НА ЧУЖДЕСТРАННИ ГРАЖДАНИ	22
РАЗДЕЛ VI. КОНКУРСНИ ИЗПИТИ	25
РАЗДЕЛ VII. ПРОВЕРКА И ОЦЕНЯВАНЕ НА РЕЗУЛТАТИТИ ОТ ИЗПИТИ	31
РАЗДЕЛ VIII. БАЛООБРАЗУВАНЕ	31
РАЗДЕЛ IX. КЛАСИРАНЕ НА КАНДИДАТ-СТУДЕНТИТЕ	34
РАЗДЕЛ X. ПОПЪЛВАНЕ НА НЕЗАЕТИ МЕСТА	36
РАЗДЕЛ XI. ЗАПИСВАНЕ НА НОВОПРИЕТИ СТУДЕНТИ	37
РАЗДЕЛ XII. ДОПЪЛНИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ	37
Приложение 1	40
Приложение 2	41
2.1. График за организация на конкурсни изпити	41

2.2. График за провеждане на конкурсни изпити	42
(Електронно изпитване).....	42
2.3. График за провеждане на практически конкурсни изпити	43
Приложение 3	47
Списък на заболявания, които може да затруднят практикуването на придобитата професионална квалификация по специалности.....	47
Приложение 4	50
Приложение 5	68
Приложение 6	70
Приложение 7	72
ВТОРА ГЛАВА.....	73
ПРОГРАМИ ЗА ПОДГОТОВКА И УКАЗАНИЯ ЗА	
ПРОВЕЖДАНЕ НА СЪСТЕЗАТЕЛНИ ИЗПИТИ.....	73
Указание и програма за кандидатстудентския изпит по български език.....	73
Указание за кандидатстудентския изпит по история на България ...	74
Указание и програма за кандидатстудентския изпит по математика	89
Указания за кандидатстудентския изпит по химия	92
Указание за кандидатстудентския изпит по английски език.....	101
Методически указания за кандидатстудентския изпит по география на България	108
Указание и програма за кандидатстудентския изпит по биология..	110
Указание за провеждане на практическия комплексен изпит по физическа подготовка за специалност „Физическо възпитание и спорт“	114
Указание за провеждане на практическия изпит по вид спорт	116
за специалност „Спорт“	116
Футбол	116
Плуване	120
Тенис	121
Лека атлетика.....	123
Баскетбол	124
Волейбол	125
Спортна гимнастика	127
Борба.....	129

Указание за провеждане на практически изпит	130
по рисуване за специалностите „Педагогика на обучение по	130
изобразително изкуство“ и „Мода“	130
Указание и програма за практически изпит за специалностите „Българска народна хореография“ и „Съвременна хореография“ .	131
Указание за практически изпит по музика за специалностите „Педагогика на музикалното изкуство“, „Изпълнителско изкуство (народни инструменти или народно пеене)“ и „Изпълнителско изкуство – поп и джаз“	132
Указание за практически кандидатстудентски изпит за специалностспециалност „Електронни технологии в музиката“ ...	134
Указание за практически кандидатстудентски изпит за специалностите „Филмово и ТВ операторство“, „Филмова и ТВ режисура“ и „Филмов и ТВ монтаж“	135
Указания за провеждане на практически кандидатстудентски изпит за специалност „Продуцентство в развлекателните индустрии и аудио-визуални изкуства“	138
Указания за провеждане на практически кандидатстудентски изпит за специалност „Актьорско майсторство“	139
СЪДЪРЖАНИЕ	141

**СПРАВОЧНИК
ЗА КАНДИДАТ-СТУДЕНТИ**

2023

Съставители: Ицка Дерижан, Красимир Папучаров,
Станислава Андонова, Софка Цветанова

Печатни коли 7 Формат 60/84/16
Цена 5,00 лв.

Издателски комплекс „Неофит Рилски“
Благоевград

073/ 58 85 46

073/ 58 85 96

www.swu.bg

Югозападен университет

„Неофит Рилски“

SWU "Neofit Rilski,"

[swu_neofit_rilski](https://www.instagram.com/swu_neofit_rilski)

South-West University Neofit Rilski

<http://swubg.tumblr.com>

